

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-basábas petit sor egyezer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyittdár postt. sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, december 13.

Ma számunk főbb közleményei:

- Nem lesz ex-lex.
- Tisza István gróf Széchenyi Istvánról.
- December 13.
- Mesolygó halottak.
- Vékony-e a primadonna bokája?
- Lemondott az osztrák kormány.
- Vázsonyi a fővárosi rendőrség ellen.
- Színházi pletykák.

A kormány a drágaság ellen.

Arad, december 12.

Rövid idő alatt nagyot fordult a világ sora. Nemrégiben még az volt a főgondja a magyar közgazdasági politikai intézőinek, hogy micsoda jó külföldi piacokra segítsék a magyar nyerstermelés fölöslegeit. Most a belső szükséglet ellátása adja a legnagyobb gondot. A *többet ermelés* jelszavát ma az általános drágulás, az élelmi szerekeknek az egész világ piacain megélénkült kereslete, megnövekedett szükséglete reális és olyan céljá teszi, melynek minden megközelítése bő hasznot ígér. A piaci viszonyoknak ez a fordulata egészen más jelentőséget ad a kormány termelést fejlesztő akciójának is, mint eddig volt, amikor az értékesítés bizonytalansága nem nagyon mozditotta elő a termelés gyarapítására szolgáló befektetési költséget és munkát.

Ugy parlamenti nyilatkozataiból, mint a költségvetési indokolásból azt látjuk, hogy a földművelésügyi mi-

niszter, Serényi Béla gróf a legnagyobb erélyvel vetette magát állattenyésztésünk fellendítésére. Bizonyos, hogy egyik termelési ágának sincsen olyan nagy befolyása az általános föllendülésre, mint épen az állattenyésztésnek. Hiszen a többi állat a mezőgazdasági termelés egyik főszeközét, a trágyát is gyarapítja, növeli az újabb befektetésekre alkalmas tiszta jövedelmet s olyan új kereteket ad a gazdálkodásnak a legkisebb birtoktól a legnagyobbig, melyek minden irányban haladást idéznek elő. Az állattenyésztés föllendülése tehát gyarapítani fogja a mezőgazdasági termelés minden ágát, több é elmiszer fog kerülni a városi piacokra s ez kétségtelenül leggyökeresebb orvoslása a drágaságnak.

A jövő évi földművelésügyi költségvetés mindenekelőtt négy és fél millióra emeli a tenyészállatok állami közvetítésére szánt évi hitelt. Ez az összeg lehetővé teszi, hogy a községek és kisbirtokosságok, anyagi viszonyaikhoz képest egészen 20%-ik menő árkedvezményrel szerezhessék be apaállatukat. A földművelésügyi miniszter ezt a kedvezményes közvetítést kivételesen és a mostani viszonyokra való tekintettel az anyaállatokra is kiterjesztette. Támogatja a tenyészanyagot beszerző gazdaközöségeket a beszerzési, szállítási és egy évi állatbiztosítási költségek fedezésével is. Ha valahol a gazdák, például a gazdasági egyesületek útján összeállanak és kölcsönpénzen vásárolnak

a gazdasági felügyelőségek közbenjöttével tenyészállatokat, a miniszter három éven át a fizetendő kamatnak feléig terjedő terhet vállalja. Hogy pedig a mindezekkel járó nagy munka sikerrel legyen elvégezhető, de a kellő gyorsasággal is, a gazdasági felügyelői kart jelentékenyen megszaportította.

Tetemes emelkedést látunk a legelőszerezés és javítás támogatására szánt évi költségvetési hitelben is, melynek összege most már 500,000 koronát fog tenni. Minden gyakorlati észjárásu ember elismeri, hogy az állattenyésztés és takarmányozás javítására a legelők szaporításának és rendbehozatalának igen nagy befolyása van. A földművelésügyi miniszternek nemcsak arra van gondja, hogy az állatállományt felszaporítani segítse, hanem arra is, hogy a szaporodó állatok nevelése és táplálása is megfelelően javuljon.

Végül még egy igen fontos akcióját kell kiemelnünk a földművelésügyi miniszternek, melyet a jövő évi költségvetés kapcsán jelentett be a törvényhozásnak. Ez a városok élelmezési piacainak helyes berendezése és fejlesztése. Fölösleges bizonyítani, hogy mennyire szükséges a városi piacokon a fogyasztásra szánt vágómarha külön elhelyezése és olyan városi raktárak létesítése, melyekbe a vidéki termelő drága helypénzek nélkül hozhat, vagy küldhet élelmiszereket, ahol a fogyasztó a termelővel közvetlenül érintkezhetik és ahol az élelmi-

Téli hangulat.

Irta: Vértessy Gyula.

Ne tessék megijedni a címtől. Nem lesz tele ez az írás puffogó frázisokkal, se nagy-képű, ugynevezett „hangulatos” értelmelenségekkel, megérzésekkel, lelki nekiiramodásokkal és szivevolúciókkal — nem, egy képről lesz benne csak szó, amelyet mostanában láttam valamelyik kis képszalonban.

Talán azért is hatott rám jobban ez a kép, mert egy ilyen kis intimusabb kiállításán láttam; odakint a nagy művészházban, a nagy, hideg, kongó termekben nem hatnak úgy, a vadzszeniszerű összevisszaságban egymás mellé, egymás fölé akasztott mindenféle képek. Mint a festők mondják, a képek ütik egymást, a világos tónusok a sötéteket, a moderneskedők a régiket, a esendéletek a zsánereket és a pikánsabb témák a komolyakat.

De az ilyen kisebb fajta kiállításokon inkább egyzsánertű dolgok kerülnek össze s a kisebb, melegebb szobákban jobban is hatnak.

Vagy tudja isten, hogy van? Nem lehet általános véleményeket mondani. Nekem ilyen

helyeken tetszik jobban minden — másnak más helyen.

Hanem a „Téli hangulat” — ez volt a kép címe, amelyről ezó esik — talán nemcsak a kis szalon kedvéért tetszett nekem. Más talán láthatta volna a legkisebb szalonban is, ügyet se vett volna rá. De nekem belekapott a lelkem középebe ez a kis kép, talán nem is jó kép.

Különbben nincs rossz kép, jó kép; rossz vers, jó vers. Az a jó, a mi nekem tetszik, amivel együtt tudok érezni; az a rossz, ami hidegen hagyja a lelkemet.

Ez a legönzöb, de legőszintébb s legigazabb esztetikai elv.

Nos hát nekem a „Téli hangulat” nagyon tetszik. Pedig az érzésemmel ellentétben van a tudásom is; tudom, hogy nem jó ez a kép, de nekem mégis a legjobb.

Mert nem jó kép ez az én kedvencem. Éppenséggel nem. Kidolgozva épen nincs, csak úgy oda van dobva egy pár szín a vászonra; a piktorja, mikor átöltözött (ha ugyan volt két read ruhája, mert ismeretlen, fiatal legény ez a festő), ilyen hanyagul dobhatta oda a leve-

tett kabátját is valami műterembeli háromlábú trónusra.

Csak olyan vázlatféle ez az én képem. Ha kritizálni kezdeném, még a távlatát is rossznak találnám; levegő is több lehetne rajta, a háttér is mélyítve lehetne, a felhők is könnyebbek lehetnének, — csak hogy nem kritizálok ám, hanem leülök a kép elé és átengedem magam annak a gyönyörűségnek, hogy nézhetem ezt a rossz képet.

Órákig el tudnék előtte ülni, ha nem szégyelném magam a többi ember előtt, a ki mind bizonyos kicsinylő, lenéző tekintetet vet reám. Szinte leolvasom az arcukról a megbátránkozást:

— Mit bámul ez a mafla azon a silány mázoláson?

Sőt egy kritikus forma ur (annak kellett lenni, mert kiabálva beszélt, felhíván magára a figyelmet s meglehetősen kelemellen urnak látszott egészben; rosszakarattal ritt le az arcáról, szurós zöldes szemében is az lobogott s májfoltos arca májfoltokról regélt, a melyek dühössé s a világot utalóvá szokták az embert tenni) megsajnált engem, hülyét, az áhitatos nézésemet s egy másik urnak (ez is ujságró

szerek nincsenek kitéve a rögtöni romlás árnyomó hatásának. Ez intézmények támogatására az új költségvetés 400.000 koronát szán.

Föltétlenül szükséges azonban, hogy az érdekelt termelő és városi fogyasztó közönség ne csak ismerje, de ki is használja a földművelésügyi kormány által nyújtott támogatást és eszközöket. A most uralkodó piaci drágaság nemcsak közgazdasági, de közegészségügyi és szociális baj is. A földművelésügyi miniszter a maga munkakörében gyors elhatározással és erélyesen fogott hozzá a baj elhárításához. Rátunk a termelő és fogyasztó közönségen is mulik, hogy a tevékenységet a magánvállalkozás föllendülése és a városi helyeken a mondott irányu intézmények kezdeményezése által mentől gyorsabban sikerhez juttassuk.

Nem lesz ex-lex.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, december 12.

Tisza István grófnak az Onge Széchenyi-ünnepén tartott beszédje tárgya a folyosói beszélgetésnek. Párkülönbség nélkül hangsúlyozták, hogy Tisza István gróf személyében erős buzogányt szerzett az Onge, bár akadtak olyan vélemények is, amelyek hangsúlyozták, hogy az Onge túltengő hatalmának és hatalmaskodásának éppen Tisza gróf lesz a fékezője. Nagyon érdeklődtek a tegnapi minisztertanács iránt is. A háborgókat, akik a szólásszabadság ellen hozott határozatokat óhajtva sejtik, Kabós Ferenc nyugtatja meg. Semmi szándéka se a kormánynak, se az elnökségnek a szólásszabadság korlátozására. A tárgyhoz szólván, beszélhetnek annyit, amennyi nekik jól esik. Hazai miniszter is ostromolják. Azt válaszolja, hogy ő bizony a minisztertanácsot megelőző éjszakát ébren töltötte s nem esoda, hogy a minisztertanácsoson elszunyókált.

Kabós Ferenc elnököl. Hegedüs Lóránt előadó beszédje zárja be az indemnitás általános vitáját. A szavazás előtt Khuen gróf miniszterelnök és Lukács László beszélnek. A

részletes tárgyalás során az első szakaszhoz Déry Zoltán jelentkezett s hogy a vita névője tökéletes legyen, beszélt, ne hadd magad Polónyi Géza is.

A mai ülésről a következőket jelenti tudósítónk:

A képviselőház mai ülését Kabós Ferenc elnök délelőtt tíz órakor nyitja meg. Az előző ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után az elnök több kérvényt terjeszt a Ház elé.

Ezután az

Indemnitás

törvényjavaslatának tárgyalása következett.

Hegedüs Loránt előadó köszönetet mond Széll Kálmánnak a pénzügyi javaslatokért. Igéri, hogy foglalkozni fog a javaslatokkal. A baloldal részéről tett vádakra a Dreadnoughtokra vonatkozóan kijelenti, hogy a delegáció a két pénzügyminiszter nélkül egyetlenegy fillért sem adott hadügyi költségekre. Foglalkozik ezután a költségvetési vita gyorsításával s külön szeretné választani a politikai vitát a pénzügyi kérdéstől, miáltal a Ház másfélórát nyer a budgetvita során.

Ezután szavazás következett. Az indemnitási javaslatot általánosságban a Ház nagy többséggel elfogadta.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök:

Kevés mondani valója lesz a pénzügyminiszter és az előadó szavai után. Helyesli Bánffy Dezső báró álláspontját, amelyvel minden bizalmatlansága dacára megszavazta az indemnitást. A horvát ügyekre vonatkozóan az a válasza, hogy a bán könyve, melyre Bánffy hivatkozott, tudományos tanulmány, miképpen jutott Kálmán király halála után Magyarországra Horvátország birtokába. Nem lehet rossz néven venni egy jó horvától, ha azt mondja, hogy nem meghódított tartomány. A bán politikája megfelel az ő horvát nazafiságának s úgy tudja, hogy Tomasiós bán legkiválóbb tanítványa volt Szilágyi Dezsőnek. Bánffy arra is hivatkozott, hogy a legtöbb kormány ellenben meg is bukott. Most már nem fenyeget az ex-lex s így nem fog a kormány megbukni. (Döröltés) A fiumei kormányzó installációjára vonatkozóan kijelenti, hogy a beiktatás elmaradása nem keltett izgalmat a fiumei lakosság körében. A magyar kormány semmiképpen sem kíván változtatni Fiume közjogán. (Helyeslés)

az olasz nyelvet változtatlanul meghagyja jogában. (Helyeslés.)

A választói jogra nézve kijelenti, hogy ennek megalkotása tulajdonképpen az előző kormány feladata volt, tehát a jelenlegi kormány nem lehet azzal vádolni, hogy elsikkasztja a választói jogot. (Helyeslés.) A véderőek elsőbbséget kell biztosítani s a véderőreformot kell előbb megalkotni.

Pop-Caicso István beszédére az a válasza, hogy a nemzetiségi kérdésben nem változott álláspontja s ma is hajlandó a tárgyalások folytatására, melyek a magyar államot jogainak sértetlenségét biztosítják s egyben a nemzetiségek kívánságainak is eleget tesznek. (Helyeslés.)

Henkovics horvát képviselőnek válaszolva, kijelenti, hogy a kormánynak békés szándékai vannak.

Apponyi grófnak a kormány pénzügyi politikára vonatkozóan tett szavaira vonatkozólag azt feleli, hogy nem tehet arról, ha az előző kormánytól örökségképen maradt rá a haderő kívánalmainak fokozása. Hangsúlyozza a haderő fejlesztésének fontosságát. Nem veheti rossz néven Apponyi bizalmatlanságát, de kijelenti, hogy nem is számít Apponyi és pártja bizalmára, mert a kormány bizik önmagában. (Helyeslés.) a nemzeti munkapártban és a nemzetben, mely megértette a kormány programját. (Hosszas taps és éljenzés).

Részletes tárgyalás.

Déry Zoltán: A címhez szólok fel s a Ház engedélyét kéri, hogy kitérhessem a pénzügyminiszter szombati beszédjére. Lukács László pénzügyminiszter beszédével foglalkozik, hangsúlyozza, hogy az 1909. évi költségvetés tételének biztonságát, alaposágát az 1909. évi zárszámadás adatai teljesen igazolják s ezt a tényt bármiképpen állítja be a dolgokat a pénzügyminiszter, letagadni nem lehet. A koalíció pénzügyi politikáját lehetetlenül hangzó vádakkal illeti a pénzügyminiszter, ha ezeknek a vádakkal csak a tizedrésze volna igaz, akkor a múlt pénzügyi kormányt nemcsak pénzügyi, de miniszteri felelősség alá lehetne venni. Hosszasan ismerteti a zárszámadás teteleit. Hangsúlyozza, hogy mennyivel jobb helyzetben vette át a mostani kormány a koalíciótól a kormányzást. A kormány az annexió tényét a koalíció működéséből egyedül ismeri el, ennek dacára a költségeket nem akarja figyelembe venni. A koalíciós

lehetett, mert a piktor urak ugyancsak udvaroltak neki) el kezdte magyarázni, bizonyára, hogy engem kiábrándítson:

— No nézze, hát ez is kép, ez a „Téli hangulat“ vagy mi a szösz? Így festeni manapság? Szégyen, gyalázat! Ma, ilyen olajnyomatszerű mázálással ideszemtelenkedni. Ma, Gugin, Van Gogh, Manet, Pissaw után! Igazán pofa kell hozzá! Ilyen hazug, unalmas színeket pingálni, ma, mikor még a hó is izzik a jó képeken! Hogy mer az esetet venni a kezébe, aki nem ért a színértékeknek fényértékekkel való fokozásához; aki nem tudja megővni a színhatás egységét, aki nem tudja esetével megértetni a dolgok titkos illatát, a természet érverését, szerelmét, álmódosását s a lázak utáni kimerülését.

Még ez is kép! Hol vannak itt figyelembe véve a látás és rövidülés törvényei; érzi-e az a légtávtárok jelentőségét, aki ezt festette? Nézze, micsoda fák! Hát van ennek a festő urnak csak sejtelve is arról, hogy kell az anyag egységének és összetartásának hatását fokozni egységes és összetartó színfoltokkal? Hát látja ez az ur a színeket? hát van ennek fogalma az impresszionisták analitikus eljárás-

sáról? Istenemre nincs! Meg van itt tagadva a lokális tónus? A reflexzek önállóitva vannak a komplementer színekkel? Nincsenek. Azért nincs itt nyoma se levegőnek, földnek. Mázolás — fejezte be, királyi mozdulattal és hanghordozással beszédét a kritikus ur.

De nekem beszélhetett! Bánom is én a lokális tónust, a reflexeket, a komplementer színeket! Hogy pedig levegő nincs? No ezt én jobban érzem, mint száz kritikus.

Hiszen szinte kicsap a levegő! Az az igazi, én pátriámbeli hevesi levegő; a mátraalji, zagyvapataki fűs, éles levegő, mely mintha csak onnan a tubuka fasoros ut végéről, a befagyott Zagyva fölől hullámszana ki a rámából.

N nos jól megfestve az a levegő? Lehet, de én mégis kiérzem, hogy ott van a vásszon. Én látom, érzem benne a levegőt. Nekem ez a kép tetszik és hiába kritizálná le akárki, ez beszél az én szívemhez.

Hogy miért? Mert a szülőfalum határából való minden része. Mert hevesi az a hó; mert az a nyilegyenes, zúmarás fás ut, mintha csak a mi néhai való tanyánk felé vezetne s mert ez a rakettyés partu vizecske az a Zagyva, ame-

lyiken először üttem a nemes korcsolyasportot, fakorcsolyákon.

Látom is én, bánom is én a hibákat, csak élvezem az én falum határát.

Bánom is én, ha nem elég mély is a levegője, ha a festő figyelmen kívül is hagyta a „légtávtárok jelentőségét“. Én azt a levegőt érzem ki belőle, amit annyiszor szivtam odahaza az ifjuság ragyogó, verőfényes napjaiban, egészséges, ép tüdővel, egészségesen, fiatalon, boldogan.

Veszem is én észre a fák rajzhibáit s bánom is én, ha a festő ur nem is tudta fokozni az anyag egységének és összetartásának hatását egységes és összetartó színfoltokkal! Én csak élvezem a képet, nem kritizálom, a mint-hogy a kritikusokon kívül mindenki vagy élvez egy képet, vagy nem élvez; senkise látogatja, a kinek érzése meg szíve van, hogy miért tetszik neki ez a kép vagy ez a vers, de megelégszik vele, hogy tetszik vagy nem tetszik, ahhoz képest, hogy a lelke meg a sveme talál-e gyönyörűséget benne, vagy nem talál.

Mit törődöm én minden mással, ha azokat a fákat látom magam előtt, a melyeknek a tetejéről annyiszor lődöztük le „csuszlikkal“ (gum-

kormány különválasztotta a beruházásokat, a rendes kiadásoktól s most a kormány ezt veti szemére, holott ugyanígy eszelezkik. Hosszasan polemizál a pénzügyminiszter szombati be-
édével. Számokkal, érthetően fogja bizonyítani, hogy a pénzügyminiszter tévedett. Kénytelen a pénzügyminiszter szavait úgy a maga, mint Weker'e nevében visszautasítani. (Ugy van a baloldalon.) Az állampénztárra vonatkozóan megjegyzi, hogy a pénzügyminiszter nem számolt a fogyasztási adóval. Erről Lukács, mint a Hitelbank igazgatója, tudomással birt. Ezt igazolhatja oly férfival, akit Lukács nem akar a Házban látni. E kellemetlen leleplezést nem hozta volna elő, ha erre nem kapott volna felhatalmazást. (Híjenzés ba'ról)

Batthyány Tivadar gróf: Kéri a Házat, hogy a tárgytól eltérhessen. Az engedély megadása után a tisztviselők status rendezését, sürgyeti oly módon, hogy azt 1911. január elsejére keresztül vitessék, vagy ha később rendezetnék, úgy visszaható erővel birjon a status rendezés. Ezután válaszol Maylender Mihálynak, kijelenti, hogy a pénzügyi bizottságban szóba hozta a fiumei püspökség kérdését és az előző kormány már annyira előkészítette a dolgot, hogy közvetlenül a megvalósítás előtt állott. Azonban a kormány referált a horvát álláspontnak, amiből szóló joggal teheti fel, hogy Fiumében a horvát irányzat került előtérbe. Emlékezteti Maylender, hogy polgármesterkedése idején szóval együtt dolgozott, épen ő volt az, aki azt az erős hangnemet megütötte, tehát neki van a legkevesebb joga azt az erős hangnemet kifogásolni, melyen ma az autonóm párt beszél, osodálja, hogy Maylender az autonómián esett sérelmet nem védi, hanem támadja, mert a mai autonóm párt politikája ugyanaz, amit a régi Maylender megalapított. Mindaddig, míg magyar törvény Fiume autonómjogát körül nem írja, addig Fiume jogait a törvényhozásnak teljes tiszteletben kell tartania. Az installáció megtagadása a kormányzó részéről súlyos közjogi sérelem, melyet nem lehet a szokásjoggal és az udvariasság tényével menteni. Minden kormányzó eddig ünnepélyes formában kijelentette a reprezentanzában, hogy az utonómiát tiszteletben fogja tartani. Ez közjogi aktus, melyet a jogszokás szentesített s ezt csak azért nem követte ezt az új kormányzó, mert tartott attól, hogy köbeszólásokkal fogják zavarni.

Ajánlja, hogy ha Fiumelakossága békét kíván, úgy ne kövesse azt az irányt, melyet Wickenburg gróf egy intervjúban tett, t. i. hogy a kormány kormányzása és reprezentanza közt fűvés munkának kell lenni. Azt a tételt, hogy a három tényező közt feltétlen bizalomnak kell lenni, nem írhatja alá. Ilyen elveket a közigazgatásba nem szabad hangoztatni. Ha békét akar a kormány Fiumében, úgy ne sértse meg Fiume közjogát. Foglalkozik a fiumei városi tisztviselők fizetésrendezésével. A miniszterelnök ma azt mondta, hogyan mehet el a fiumei kormányzó a reprezentanzába, ha meg sem hívták. Hát mi meghívtuk Khuenta parlamentbe? (Derűltség.) Mielőtt Wickenburgot meghívták volna, ő félhivatalosan bejelentette, hogy nem megy el a reprezentanzába. Kéri a kormányt, hogy ne provokálja Fiumét továbbra, már csak azzal is, hogy nem tölti be a polgármesteri székét, mert ezzel elsősorban a magyar nemzetnek okoz mérhetetlen kárt.

Ezután a miniszterelnök további kijelentéseivel foglalkozik. Kérdezi a kormányt, hogy hol fogják a négy dreadnoughtot építeni. Áll-e egy bécsi lap azon híre, hogy mind a négy Ausztriában fog épülni. A legerősebb harc is igazolt a kormány véderő terveivel szemben. A választói jog tekintetében nem hagyhatja szó nélkül a miniszterelnök azon nyilatkozatát, a melylyel a választói jogot nyugodtabb időre kívánja hagyni. Ha ez igaz, akkor úgy jár az ország a választójoggal, mint a készfizetések felvételével. Soha se lesz választói jog, ahogy nem lesz készfizetés. A kormány elakarja ódázni a választójogot s csak abból él, hogy az előző kormányt támadja. Addig nem lesz nyugalom az országban, amíg általános választói jog nem lesz.

Ezután szünet következett.

Batthyányi beszéde felszólalásra készítette Maylender Mihályt, Fiume képviselőjét, aki a reprezentanza magatartásának helytelenségét és sértő voltát bizonyította az új kormányzóval szemben. Hangoztatja, hogy a kormányzó az autonómia teljes respektálásával teljesíti tisztét.

Lukács László pénzügyminiszter válaszolt ezután Déry Zoltán fejtegetéseire, melyekkel szemben fentartja a szombati beszédében előadottakat.

Ezután Apponyi Albert gróf mondott hosszabb beszédet, melyben különösen azt kriti-

zálta, hogy a pénzügyminiszter szombaton olyan időben mondott konkrét vádakkal telt beszédet, mikor már az ellenzéknek nem volt módjában válaszolni. Nagyon örülhetne a mai kormány — mondotta — ha négy esztendő alatt oly eredményeket tudna elérni, mint aminőket a koalíció elért. A fiumei kérdésben ismétli, hogy a szokásjog megsértetelt és ezt a kormány-
nak el kellett volna kerülnie.

Polónyi fejtegeti ezután a pénzügyminiszterrel szemben a koalíciós kormányvállalás feltételeit és a paktum tartalmát.

A Ház a javaslat eimét elfogadja.

A javaslat első szakaszainál ismét Polónyi szólal fel. Szóvateszi Pichon francia pénzügyminiszternek a francia képviselőházban elmondott nyilatkozatát, mely a magyar kölcsönre vonatkozik. Végül határozati javaslatot nyújt be, hogy a Ház kötelezze a pénzügyminisztert az 560 milliós kölcsön iratának a Ház elé való terjesztésére.

Lukács László pénzügyminiszter nyomban válaszol Polónyinak és hangoztatja, hogy Pichon nyilatkozata elferdített tartalommal került a magyar újságokba. Egyebekben a francia kölcsön dolgát a maga részéről legutóbb tett nyilatkozatával elintézettnak tekinti.

Hammersberg László a házszabályokhoz kérészt és kifogásolja, hogy az elnök fél háromkor tehát a tanácskozássra szánt idő letelte után a pénzügyminiszternek jogot adott a szólásra.

Kabós Ferenc elnök kijelenti, hogy törvény szerint a miniszter az ülés folyamán bármikor felszólalhat.

Ezzel az ülés véget ért.

Kossuth Ferenc elhagyja Magyarországot? Budapestről jelentik: A fővárosban tegnap az a hír terjedt el, hogy Kossuth Lajos Tivadar Olaszországból levelet intézett Ferenc bátyjához, melyben kéri, hogy hagyja itt Magyarországot és vándoroljon ki Olaszországba. Kossuth Ferenc állítólag kijelentette, hogy hajlandó öcsöse kérelmének eleget tenni. Ezt azonban megafolják.

zpuska lenne a neve, de jobban esik ezen a diákkorbéli nevem leírni) a csuf varjakat, a melyeknek rut fekete színe, undok károgaása úgy nem illet se a derűs kék éghez, se a mi fiatal, boldog kék gyereklelkünkhez.

Mit bánom én, ha nincs is meg a színhatás egysége, ha magam előtt látom azt az utat, a melyiknek hóborított hepehupáit anynyiszor jártuk végig, ilyenkor, nagy hópelyhek lassan, sűrű hullása közben, esengő kis jukker-szónokon jókedvű fiukkal, szép asszonyokkal, leányokkal, jószágos mamákkal, kedélyes, deres bajszos anekdotázó bácsikkal.

Hova lettek a szép leányok; a jószágos mamák, a vig fiuk, meg az anekdotázó bácsik? Mind, mind elvágattak a esengő, jukker-szónokon; ki, ki az életből, ezen a végtelemben vessző, jegenyenyárfakerral szegett fehér uton.

Csak az ut maradt meg a réginek. Az is talán csak ezen a képen.

Szinte hallom a völgybe alásiklott szánok elhaló hangu esengését, egy-egy hangosabb kacaj hangja mintha ide is hallatszanék.

Persze mindezek régi, nagyon régi dolgok. Csak ez a kép váltotta ki az emlékezetemből s ezért telazik nekem ez a kép.

Es ime, itt van a képek abszolút és relatív becsé közötti óriási különbség. A művészi s kritikai szempontból legértékesebb képnél is többet érhet néha egy rosszul megfestett képecske, a melyik talál az ember saját belső hangulataihoz; a melyik emlékezteti őt multjának egy kedves jelenetére, ifjúsága, ábrándozási helyére.

Lehet, hogy mindez nincs benne a képben vagy versben, a mit benne látunk, a mit belőle kiolvasunk, de az én lelkeim látja, érai benne és én szeretem azt a képet vagy verset, a mit a többi ember meg se lát, vagy ha meglát, figyelemre se méltat, el se olvas.

A saját hangulatunk ad hangulatot mindennek s ha valaki bele tud vinni valamit az alkotásába a mi hangulatunkból, hát megfogja vele a szívünket és lefegyverzi a művészi kritikánkat.

Ébben a kis képben is lehet, hogy kevés van abból, amit benne látok, de valami van mégis; egy marok mátraalji föld, egy szelőlőyi szagvartartó levegő s egy elkapott foszlány az arra mifelénk járó csipkés szélű barna felhőkből.

Vagy tán az sincs benne, csak én látom benne és gyönyörködöm benne.

Es benne látná még valaki... Az a valaki, akivel egyszer régen — akkor utoljára végigszánkáztunk ezen az uton. Akkor is ép ilyen tépettszerű felhőrongyok lógtak alá, mintha az égi mosónők óriási rongyos lepedőket tergettek volna ki s a völgy, a Zagyva völgyének zuzmarás fáju völgye, a maga szürke homályával ép így borult össze a fák alatti vastag, kékes hóval.

Akkor is ilyen szomorú, esőndes, rezignáló volt a tájék. A szívünkben napsugaras nyár volt, de a vidék mintha sejtette volna, hogy mi utoljára találkozunk.

Ha őt is elhozhatnám ide, ez elé a kép elé! Ha még egyszer legalább ezen a képen nézhetnénk együtt a jegenyenyárfasort, ha még egyszer végigszámíthatnánk páros e vagy nem páros a fasor?

Hogy is mondta: ha páros: maga esőkel meg, ha nem páros: én magát...

Mintha idecsengene a szava; husz év múlva, ide, abból a kis akácfás temetőből, amely ott fehérlik hóval beborítva, az ut elején, a falu mellett.

Ez már nincs is ráfestve a képre, csak én látom, már amennyire az amugy is vénülő szemek látnak, könnyfátyolon keresztül.

Tisza István gróf

Széchenyi Istvánról.

— Az OMGE. közgyűlése —

Távirati tudósítás.

Arad, december 12.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület vasárnap tartotta évi rendes közgyűlését, amelyen természetesen jelen volt a magyar gazdaságszereplők színe-java. Csupa illusztris név, csupa szereplő alak, akik összesereglettek a közgyűlésre, hogy meghallgassák Tisza Istvánt, aki gróf Széchenyi Istvánról mondott emlékbeszédet.

Két érdekes beszéd hangzott el a közgyűlésen, az egyik Károlyi Mihály gróf megnyitója, amely a drágasággal foglalkozott s erős támadás volt Budapest székesfőváros vezetősége ellen, azszal vádolva meg, hogy az osztrák ipari politika szolgálta a szegélyt aszállal, hogy a mezőgazdasági osztály ellen igat. Kikel a munkások ellen, a szerb és román marha, az argentinai hus ellen, mert nindex tönkretenné fejlődésnek indult állattenyésztésünket.

A másik érdekes beszéd Tisza István gróf egy óras emlékbeszéde volt Széchenyi István gróf fölött.

Bevezetésében konstatálja, hogy a magyar nemzetnek a gondviselés válságos időkhöz mindig küldött nagy embereket s ilyen időben áldotta meg Széchenyi István gróffal is. A magyar nemzet legjobbjaiknak lelké; ezek az ősök által alapított alkotmányhoz való kegyeletes ragaszkodás hevitette és Széchenyi az első, aki kérihetetlenül rámuat arra, hogy a magyar alkotmányban akkor biztosított jogok és az akkori társadalmi rend egy nemzet szabad előmenetelének nagyságának nem lehet többé alkalmas épülete. Egész akciója a létező társadalmi és gazdasági rend megváltoztatására irányult és óva intett attól, hogy a nemzet a közjogi haladás céljait tűze ki maga elé, mielőtt annak kivivására elég erős.

A nemzet Széchenyi szavára felébredt és megifjodottan munkához látott. Követte őt a gazdasági és a kulturális alkotás terén. De később Széchenyi keserűséggel láthatta, hogyan ragadják magukkal a nemzetet a széprenek látszó, kábitó eszmék, amelyekről tudta, hogy a nemzet számára a pusztulást jelenti. Remegve figyelmezteti nemzetét, hogy milyen sors vár reá és jó szemmel fesszi a rémképeket, amelyeket nem hisz el ugyan senki, de amelyeket keserves valósággá vált fel a tapasztalat. Amikor pedig a csak sejtett veszély valóság lett, midőn a vér és vas, amit látnoki szemre régen a nemzet elé festett, tényleg rázudult a nemzetre, ezt nem birta ki többé. Bemárulnak a dóblingi intézet kapui az ő elborult elméje fölött. El még hosszú, visszajelőző években keresztül és a lelkét eborító homály csak egyszer szakad fel elemi erővel, hogy kifejezésre juttassa egy elkéseredett magyar léleknek egész keserűségét, hogy az egész művelt világon végig osattanó ostorcsapást vágjon azok szemébe, akik a magyar nemzet és királyja közé egy hazug, hipokrita, nemzetgyilkos politika átkos fegyverzetét vetik. És a kétségbeesés épp akkor adja kezébe a fegyvert, midőn jobb napok napjainak érkeznek el.

Életének áldása itt van közöttünk és nekünk halás lélekkel kell elismerünk, hogy Széchenyi nem élt hiába és hogy ő helyes utat mutatott nemzetének. Vörös fonálként húzódik végig egész életén az a tudat, hogy az osztályokra tagolt magyar társadalmat társadalmi és gazdasági téren egyesíteni kell. Széchenyi munkája a szabadság munkája is s fellépése harci kiáltás a társadalmi és gazdasági

sági rendet lenyűgöző középkori szervezet békei ellen. Ha méltók akarunk lenni Széchenyi emlékéhez, akkor kell, hogy elmondhassuk magunkról, hogy mi hitek maradunk hozzá.

A közönség lelkes tapsal és éljenzéssel ünnepelte Tisza Istvánt, akinak Károlyi Mihály gróf mondott köszönetét.

Ezután a választmányt egészítették ki, majd elfogatták az igazgató választmány jelenését.

A közgyűlés után a Royal-szállodában banquet volt, amelyen Mesóssy Béla volt államtitkár mondott ünnepi beszédet a Károlyi-billikommal kezében.

Mosolygó halottak.

*

Lipcey Adám.

A csodálatos koponyaalkatu Lipcey Adám, a legkiválóbb írók, s publicisták egyike többé nem kacagtatja meg a vigadni szerető magyar közönséget. A kitűnő, egészséges ötletkiferalója a mai napon életében először rossz tréfát engedett meg magának: örökre elaludt. Ő, akinak a társaságban ismeretlen fogalomvá vált az alvás, ma váratlanul elszenderült, örökre becsukta mosolygós beszédes ajkát, amelylyel a mások szemébe anynyiszor sajtoit ki kacagató könyveket. És most szomorúan könyeznek felette...

Lipcey Adám, a legtalentamosabb írók sorába tartozott. Az utóbbi években a szépirodalmat a publicistikai tollal cserélte föl. A legutóbbi hónapokig munkatársa volt *Az Ujságnak* majd a *Pesti Hirlapnak*, amelytől politikai differenciák miatt vált meg. Emellett szerkesztője és tulajdonosa volt a *Borszem Jankónak*, a legvidámabb magyar élelaphat, amelyet a kitűnő *Portré* (Ágai Adolf) egyedül csak Lipcey Adámnak akart átadni, mert kizárólag őt tartotta alkalmasnak arra, hogy vezetni tudja a régi politikai élelaphat.

Lipcey után mint író a Mikszáth Kálmántaposta nyomokon haladt, a *Nagy Palóc* széles koncepciója és tevékenysége nélkül. De az ötletének nem kellett szégyenkezni Mikszáth pompás éles mellett. A főváros politikai és irodalmi társaságaiban gyakran hetekig forgott Lipcey egy kitűnő tréfája és most, hogy Miskolcon megválasztották képviselőnek, mindenki úgy üdvözölte, mint Mikszáth Kálmán parlamenti pozíciójának örökösét. Fájdalom, ez az örökség hamar kihaltott Lipcey kezéből. Néhány hónap előtt hirtelen megbetegedett a felesége, akivel alig fél éve esküdt meg, azután pedig a képviselőn mutatkoztak a tomboló idegesség jelei. Feleségét egy fővárosi szanatoriumba vitték, űő pedig Abbáziába utazott. Alig volt két hétig a tengerparton, az a gyászvir követte, hogy Sarbó Teréz, — a második felesége — hirtelen meghalt. A temetésre hazatért s többet nem is tért vissza az anyhetadó Quarneróra. Bevonult egy budapesti gyógyintézetbe, ahol ma vaserejű szervezete felmondta a szolgálatot.

A ferge beszédü, kövér, nevetős, örökvig ember Szegedről indult meg írói pályáján. Abban az időben ujságíróskodott a nagy alföldi városban, s mikor az magyar irodalom későbbi legjelesebb munkái bontották ki ott tehetségüket, Mikszáth Kálmán, Gárdonyi Géza, Thury Zoltán, Sebők Zsigmond, Békefi Antal, Tömörkény István, Pósa Lajos, Dankó Pista kenyerespajtásai voltak. Mindenki szerette az ötletes, melegén érző, bohém vérű fiatal író, aki Budapestről évtizedekig — hétről hétre — lejárt régi hazájába, Szegedre. A bohém könnyelműsége szinte legendás volt, de sohase vált kellemetlenné — másokra. Legfeljebb csak önmagának volt kellemetlen. Még Szegeden lakott, amikor először megdőst. Néhány száz ko-

ronát összegyűjtött és ragyogó arccal indult a leggyönyörűbb utra: a násztra. Két hét múlva visszaérkezett. A bohém-barátok természetesen a vasutnál várták s esokrot adtak át a bájos fiatal asszonynak.

— Hogy utaztatok? — kérdezte Békefi Antal Lipceyétől, amíg a többiek a feleségét faggatták az ut szépségeiről.

— Nagyon jól mulattunk, — supta Lipcey a barátjának — de most baj van.

— No?

— Adj gyorsan két forintot, mert nem tudom a kocsiat kifizetni, 27 krajcár az egész vagyonom.

Lipceynek Budapestn politikai ambíciói is voltak. Már régebben képviselő szeretett volna lenni, s egyszer meg is bukott Hódmezővásárhelyen Endrey Gyulával szemben. Amikor Vásárhelyen programbeszédet mondott, a nagy étvágyu ember, (aki Szegeden egy ültőhelyebon négy-öt tál paprikás halat is megevett a Bitó oszárdában) rendkívül megéhezett. Későn kezdtek meg a bankettet s akkorra már Lipcey olyan éhes volt, hogy a körülte ülők nagyot néztek — kitűnő étvágyán. A lakoma végén elegáns zsardineottátalattak föl a jelölt urnak. A vendéglős nagyon ki akart tenni magáért és a zsardineottó tartóját porcellán aranyhalakkal díszítette föl. Lipcey olyan éhes volt, hogy a zsardineottóval egyetemben a kedves aranyhalakat is elfogyasztotta.

Az alábbi történet a miskolci választás előtt esett meg vele. A kormány Lipcey a miskolci északi kerületben jelöltette; ez a nehezebbik kerület ott; a déli kerület csupa kormánypárti szavazókból áll. Ezt jól tudta a kitűnő humoru Lipcey is s egy napon ezzel a kéréssel állott Khuen Héderváry miniszterelnök elé:

— Nagyon beteg vagyok, kegyelmes uram, csak te segíthetsz rajtam.

— Hogyan? — kérdezte Khuen.

— Nekem levegőváltásra van szükségem, — mondta Lipcey. — Az orvos anyhe levegőt ajánlott, hogy meggyógyulhassak.

— És hogyan adhatok én neked anyhe levegőt?

— Ha áthelyezel a miskolci északi kerületből — a délibe.

MULATSÁGOK.

(=) Meghívó. Az aradi könyvnyomdászok szakegyesülete 1911. évi január hó 1-én, a Fehér kereszt szálloda tánctermében, részben a „szanatórium“ javára hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendez a következő műsorral: a) Jelige. b) Himnusz az éjhez. Beethovenól. Énekli a Gutenberg dalkör Kovács Gyula karnagy vezetésével. Kuplák. Énekli Mayer Antal, zongorán kíséri Kovács Gyula. Magánaszám. Tartja Váradi Alfréd. a) Helyettem kis virág... Faustból; b) Tilos a csók. Ária: Vincze Zsigmondtól. Énekli Sárga Ilona, zongorán kíséri Kovács Gyula. Nászut Hardangerben. Kjerulf Halfdantól. Énekli a Gutenberg dalkör. Kuplák. Énekli Mayer Antal, zongorán kíséri Kovács Gyula. a) Mendelsohn: Adagio a „Skót symphoniából.“ b) Mendelsohn: Nocturne. Eladják: zongorán Kovács Ilonka, hegedűn Szántó Manó, harmóniumon Kovács Gyula. Kuplák. Énekli Mayer Antal, zongorán kíséri Kovács Gyula. Dalok. Énekli Huszár Károly, a Nemzeti Színház tagja. Zongorán kíséri Kovács Gyula. a) Lili-keringő. Hervétől. b) A muzsikusz lány. Jarnó Györgytől. Énekli Sárga Ilona, zongorán kíséri Kovács Gyula. Dalok. Énekli Huszár Károly, a Nemzeti Színház tagja. Zongorán kíséri Kovács Gyula. Ernáni. Verdától. Énekli a Gutenberg dalkör.

December 13.

— Építés a romokon. —

Távirati tudósítás.

Arad, december 12.

December tizenharmadika megint egy jelentőséges, bár félig-meddig már elfeledett dátum. Sokan lesznek, akik e sorokat olvasva, kíváncsian kérdezik:

— December tizenharmadika! Istenem, mi is történt valamikor ezen a nevezetes napon?

A fele tovább megy anélkül, hogy ez a furcsa, találós kérdés továbbra is érdekelné. A másik fele sokáig töri rajta a fejét s csak egy elenyésző hányada jön rá, hogy tényleg történt valami december tizenharmadikán — a magyar politikában.

Az történt, hogy egy néhány éretlen képviselő tisztelettel a miniszteri bársonyszékeket s a brutalitás nyomán az akkori Tisza-kormány lemondott.

Bizonyos, hogy nagy, történelmi nevezetességű korszakok kezdődhetnek ilyen brutalitással is. A francia forradalom vérben gázolt, de ez a vérontás egyértelműnek bizonyult azzal, amit tisztító tüzek neveznek a históriusok.

Ha az évfordulón történelmi szemmel nézzük december tizenharmadikát, vagyis azt a napot, amikor a magyar parlamentben orgiákat ült a szennvedély, — sajnos, — meg kell állapítanunk, hogy a brutalitás csak brutalitás maradt s a rövid pár esztendő alatt, amibe bőven belefért a koalíció egész uralma, nem jelentkezett semmi olyan körülmény, amely valamennyire igazolta volna a hirhetté lett, szagynikus felbuzdulást.

Az akkori események a tárgyilagosság szemüvegén ma így jelentkeznek:

Lejtőre jutott egy harmincesztendő politikai rendszer, amelynek kivételei fölött már csak ideig óráig tudta túrtűrteni sujtó ítéletét a közvélemény. Történt tehát, hogy november tizenharmadikán, vagyis azon a nevezetes képviselőházi ülésen, mindössze egy jelentéktelen apró toalettoikk jelképezze a bukásra érett szabadelvű uralom határkövét: — a nemzet legjobbjai között összeomlottak a válaszfalak s a nagy, a szent ideálokért megszületett a koalíció. Akik ott lehettek ennél a diadalmas születésnél, — friss tavaszi szellő fuvallatát érezték, s lelkük színültig megtelt gyönyörűséggel a pillanatot reménységgel a jövő tekintetében.

Erre a mindenképpen történelmi nevezetességű napra következett aztán december tizenharmadika, a „nemzeti felháborodás“-nak nevezett rombolással. A jó ízlés felháborodott rajta, a közvélemény, enyhébb elbírálással, egyszerűen napirendre tért felette, mert a tett rugóiból arra is következtethetett, hogy új korszak virrad a nemzetre, egy szebb és boldogabb jövő, amelyért érdemes megbocsátani azoknak is, akik néhány órára megfelejtkeztek arról, mivel tartoznak a parlament méltóságának.

Hamar megbizonyosult, hogy az az esemény, amit tulszott optimizmussal hajlandó volt egy új, termékeny korszak forradalmi kinövésének is tekinteni a közvélemény, hijján volt minden olyan jellegzetességnek, amely egy egy dátumot történelmivé avat. A nemzetnek, mely már annyiszor csalódott, ezuttal is csalódnia kellett. A két kézzel, pazar jószívűséggel szórt bizalom, amely a koalíciónak példátlanul nagy többséget juttatott, hamarabb elpárolgott, mint a gyorsan elillanó kámfur, s nyomán — mi türe-tágadás — a nemzet szívében csak keserűség fakadt.

Ez a dátum tehát, amely úgy jelentkezett akkor, mint egy új, fénylő korszak kissé erőszakos bevezetője, ma már semmi egyéb, mint

egy nagy, politikai megdondatlanság, aminek történelmileg semmi értéke sincs. Végeredményében hasonlatos egy olyan gyermekes csínyhez, amelyre, ha felcseperedett, nem szívesen emlékezik vissza a nebuló sem, aki elkövette.

Egy nemzet életében nem a hirtelen kitörések, hanem az okos és meggondolt munka apró, de határozott lépései az értékesek és maradandó emlékek.

A politikai eseményeiről ma a következőket jelenti tudósítónk:

Minisztertanács.

Budapestről jelentik: A szerdáról elmaradt minisztertanácsot tegnap tartották meg. A tanácskozás, a melyen Khuen Héderváry Károly gróf elnökölt, délelőtt 11 órakor kezdődött és délután két óráig tartott. A minisztertanácsban valamennyi miniszter jelen volt, a jegyzőkönyvet Skerlecz Iván báró miniszteri tanácsos vezette. Hivatalos kommuniké szerint a tanácskozáson folyó ügyeket intéztek.

A munkapárt értekezlete.

A nemzeti munkapárt vasárnap este hét órakor értekezletet tartott Dániel Gábor elnöke alatt. A bitumenekről és a kálisókról szóló javaslatot Kenedi Géza dr. ismertette. Az értekezlet a javaslatot általánosságban egyhangulag elfogadta.

A részletes tárgyalás során Hosszay Lajos a javaslat címének megváltoztatását indítványozta és pedig úgy, hogy a bitumenek helyett „éghető folyékony és gáznemű ásványi anyagok“ kifejezés kerüljön a címbe.

Lukács László pénzügyminiszter az ásványolaj kifejezés megtartását ajánlta, mint-hogy a petróleumot ezen a néven említették eddig is. Az értekezlet a miniszter javaslata értelmében határozott.

Az Adria-egyezményről való törvényjavaslatot az értekezlet, Lévy Lajos báró előadásában, hozzászólás nélkül fogadta el.

Az értekezlet végén Dániel Gábor elnök felszólította a munkapárt tagjait, hogy a képviselőház hétfői ülésének már az elején is teljes számmal jelenjenek meg.

Hazai Samu mandátuma.

Budapestről jelentik: Eddig úgy volt, hogy Hazai Samu honvédelmi miniszter nyitrai kap mandátumot. Ez a terv most változást szenved. A nyitrai mandátumra ugyanis Emődy József a szabadelvű párt volt tagja az Országos vezető embere pályázik és a kormány valószínűleg át is engedi neki a kerületet. A honvédelmi miniszter az új megállapodás szerint Losoncban fog fellépni.

A marosújvári választás.

Marosújvárról jelentik: Balogh Jenő dr. kultuszminiszteri államtitkár a kerület munkapárti jelöltjét ma egyhangulag képviselővé választották.

A zsolnai választás.

Zsolnáról jelentik: Ma volt a képviselőválasztás Zsolnán. Múltán a függetlenségi jelölt tegnap visszalépett, Hencz Károly munkapárti jelöltet egyhangulag képviselővé választották.

Bolza Géza gróf békési főispán.

Közel egy éve, írja egy fővárosi esti lap, hogy Dóry Pál főispán felmentését közölte a hivatalos lap s azóta Békés vármegyében nincs főispán. Mint békéscsabai levelezők közli, a főispáni szék nem marad már sokáig betöltetlen. A kormány a vármegyei vezető körökkel harmóniában Bolza Géza gróf szarvasi földbirtokos személyében állapodott meg, kinek kinevezése rövidesen megjelenik a hivatalos lapban.

A Justh párt a buszfogyasztási adó ellen.

Budapestről jelentik: A Justh párt szerda este értekezletet hívott össze, amelyen a Ház elé kerülő törvényjavaslatokkal foglalkozik. A párt határozati javaslatot fog a képviselőház elé terjeszteni, amelyben a buszfogyasztási adó eltörlését indítványozzák a huzdrágaság enyhítése céljából.

Sürgős a bank-törvény.

Budapestről jelentik: A képviselőház legközelebbi munkarendje a következőképpen alakul: Az Adria szerződés tárgyalását megszakítják és valószínűleg esütörtökön tárgyalni kezdik a bankjavaslatot. A kormány kérni fogja a sürgősség kimondását és az elnökség a házszabályokat igen szigorúan fogja alkalmazni a szónokokra, a mennyiben nem fogja megengedni, hogy a tárgytól elkalandozzanak és bizalmi, vagy általános politikai kérdéseket vessenek fel. A miniszterelnök reméli, hogy január közepére, de legkésőbb végére törvény lesz a bankjavaslatból.

A karácsonyi szünet december 22-étől január 3-ig fog tartani.

Lukács a bankjavaslatokról.

Budapestről jelentik: A pénzügyi bizottság mai ülésén folytatta a bankjavaslatok tárgyalását. Lukács László pénzügyminiszter reflektált a vita folyamán felhozott észrevételekre. Az összes felszólalók — mondotta — Tisza István gróf kivételével az önálló bank alapján állanak és azt fejtették, hogy jobb lenne az önálló bank, mind a közös bank. A kormány azonban ezt a felfogást nem teheti magáévá, amíg meg nem győződött, hogy az önálló bank jobban, vagy legalább ugyanagy megfelel a jegybank feladatának, mint az európai tekintélynek örvendő osztrák-magyar bank. Ismételtén felsorolja azokat az okokat, amelyek a kormányt a javaslat készítésére kényszerítették és amelyeket Tisza István gróf már felemlített. Ő ezekhez a maga részéről csak azt a megjegyzést fűzi, hogy az önálló bank csak mint készfizető bank volna felállítható, ami kétszeres rázkódtatásnak tenné ki az ország közgazdaságát. A részletekkel foglalkozva a pénzügyminiszter kijelentette, hogy a készfizetés kérdése hatalmi kérdés lett, az egyik fél ettől vár minden üdvöset, a másik rész veszélyt lát benne. A jelen javaslat szerint szerep jut a kérdésben az osztrák magyar banknak is. Ha a magyar közvélemény és az osztrák-magyar bank megegyezik a készfizetések szükségességében, akkor nagyon nehéz lesz a harmadik faktornak magát kivonnia. Nagy eredmény, hogy a kérdés elvesztette politikai életét, mert így valószínű, hogy az önálló bankot ellenző osztrák közvélemény könnyebben át fog alakulni. A tárgyalás folytatását ezután holnapra halasztották.

GYÁSZROVAT.

Halálhíradás. Özvagy Soór Albertné 70 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése szerdán délután fél 3 órakor lesz a Kölcsey-utca 9) számú gyászhasból. Az elhunytban Soór Lajos főmérnök és Soór Béla városi hivatalnok édesanyjukat gyászolják.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (6jél-nappal)	— — —	357
Szerkesztőség (csak 6jél használható mel-lékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

IRODALOM ES MŰVÉS ET.

A színház műsora:

Kedd: Abalkáni hercegnő, operett. B) bérlet.
Szerda: Luxemburg grófja, operett. C) bérlet.
Csütörtök: Karenin Anna, dráma. Góth-pár vendégszínház. A) bérletszűnet.
Péntek: Baccarat, dráma. Góth-pár vendégszínház. B) bérletszűnet.
Szombat: Ingovány, szimfónia. Góth-pár vendégszínház. C) bérletszűnet.
Vasárnap: Este: Egy test, egy lélek, dráma. Bemutató előadás. Góth-pár vendégszínház. A) bérletszűnet.
Hétfő: Egy test, egy lélek, dráma. (Góthékkal.)
Kedd: Egy test, egy lélek, dráma. (Góthékkal.)

Filharmóniai hangverseny.

*

Vasárnap este tartották filharmónikusaink az idei szezon második hangversenyét. Zsufolt nézőtér bizonyította az aradi zeneértő közönség mind fokozottabb érdeklődését a komoly zene iránt. Sajnos, azok, a kik a filharmónikusoktól komoly programot vártak, csalódottan távoztak. Mozart örökbecsű Jupiter szimfóniáján kívül, mely valóban díszre válik bármely hangverseny teremnek, nem hallottunk idevaló számot egyet sem.

Thomas gyönyörű Mignon-nyitánya minden zenei szépsége mellett sem filharmonikus koncertre való.

Ezután következett Mozartnak klasszikus C-dúr szimfóniája, mely felülmúlhatatlan kontrapunktikus kidolgozásával a matematikai pontosságú fugáival és tételeivel gyönyörűséget szerzett az igazi nagybecsű zenére összesereglett zenebarátoknak.

Drigo „Szerenáda” és Mascagni „Tánca” hangulatos könnyű fajsúlyú zenei apróságok, melyek nem bocsájthatók be a komoly zene csarnokába és nem tanulásra, hanem csak mulattatásra szolgálnak.

Novovyeszki „Praetorianus indulója” fülhasogató, minden nagyobb zenei érték nélkül való muzsika, melynek betanulása derék filharmónikusainkra hiábavaló fáradságot rótt.

Brahms, Csajkovszky, Goldmark, Mahler, Weingartner, Strauss Richard és a modern magyar zenealapszerzők, mint Butykaa, Dolmányi, Bartók stb. művei egyáltalán nem hallhatók a hangversenyeken, pedig ezek a nagybecsű zeneiművek szépségük mellett még missziót is teljesítenének a zenei kultúra terjesztésében.

A filharmonikus testület mindazonáltal igen szépen oldotta meg feladatát és reméljük, hogy a következő hangversenyeken nívón álló és változatos programban lesz részünk. Ca. M.

* A balkán hercegnő. Ma este hatodszor adják a nagy sikerrel színrekerült A balkán hercegnő operettet. Az előadás iránt nagy érdeklődés mutatkozik. A szereplők ugyanazok lesznek, mint a bemutatón. Rontay Boriska, Dicsőy Nusi, Zalay, Sütő Mancsi, Polgár, Beregi, Huszár, Várnay és Vass játsszák a főbb szerepeket.

* Orosz színházi műsor. A vidék nagyobb színházainak e heti műsora: Kolozsvár: (a régi színházban) A cigányszerelm (háromszor.) A testőr (négyeszer.) — (A színházban) Az obsitos. Tatárjárás. Rubikon. Aranyember. — Temesvár: A nők kedvence. Bohémélet. A muzsikus leány. A barrikád (kétszer.) Tiszt urak a zárdában. Az erdőszéleány. — Nagyvárada: Cigányszerelm (háromszor.) A balga szűz (háromszor), Bőregér. Karenin Anna. — Szeged: A kis szökevény. Egy szegény ifjú története. A vándorlegény. A balga szűz. Karenin Anna. — Pécs: Varázskeringő (kétszer). Kormánybiztos. Színészvér. A testőr (kétszer.) — Miskolc: A balkáni hercegnő (háromszor). A balga szűz (kétszer.) Obsitos. Szép Heléna. — Kassa: A balkáni hercegnő. Az erdőszéleány. Ismerd meg magadat. HOFFMAN meséi.

Karenin Anna. — Szabadka: Vig özvegy. Ördög. Tamitóné. Elvált asszony. Muzsikus leány. Cigányszerelm. — Kocsakemét: Kornevillei harangok. Nick Karter A balkáni hercegnő. Rubikon. Kornevillei harangok. Vasgyáros. A muzsikus leány.

* Színészet Csabán. Miklós Gy. Gábor, az alföldi színkerület igazgatója színtársulatával, mely jelenleg Cegléden játszik, csütörtökön kezdi meg Csabán a színidényt. Az igazgató által kibocsájtott előleges színházi jelentés a színházi irodalom legtöbb újdonságait igéri, így operettek között a Cigányszerelm, A balkáni hercegnőt, Hollandi leányt. A drámák között a Balga szűz, Barrikád, Botrány stb. A színtársulat kiváló erőkből áll.

* A Góth-pár Aradon. Az elmúlt színházi évad forró eszéi térnek vissza a Góth-pár vendégszereplésével. Valahányszor ez a két művészi tehetség ellátogat Aradra, szereplésük kiváló műveltséget jelent az aradi közönségnek. Most is legjobb szerepekben lépnek fel Góth és Góthné Kertész Élis. Első este Karenin Anna címszerepét játssza Góthné. Góth pedig a darab egyik főszerepét alakítja. Pénteken a Baccarat két főszerepét játssza a két vendégművész. Szombaton az Ingovány két vezetőszerepében ismétlik meg az elmúlt szezon nagy sikerét, vasárnap pedig Egy test egy lélek bemutatóján ugyanazon szerepeket alakítják, amelyekkel nagy elismerést arattak. A négy első előadás bérletszűnetben lesz.

* A közönség nagy érdeklődéssel keresi fel nap-nap után Weisz László színtársulatában levő Nagy Zsiga festőművész társulatát. A társulat anynyira megnyerte a műértő közönség tetszését, hogy nap-nap után újabb és újabb festmények kelnek el.

* A parasztszínház. Mascagninak, a zseniális olasz mesternak határozatlan remekműve most a mozgóképi színházakban hódít. A világhírű Cines római filmgyár megvásárolta a kitűnő opera kinematográfját és az Uránia színház sietett a remekművel megismertetni az aradi publikumot. A nagyszerű kép keddi utolsó előadását az is nagyon vonzóvá teszi, hogy a katonazene stilszerű zenekíséretként a Parasztszínház csodaszép intermezzóját játssza a képhez. Az Uránia színház igazgatósága valóban mindent megtesz, hogy a közönség rokonszenves érdeklődését minél művészibb produkciókkal hálálja meg. Ebben az igyekezetében nem utolsó jelentőségű Mascagni operájának bemutatása.

241

* Megjelent a Révai nagy lexikona és 4 koronás havi részletben kapható Weisz László könyvkereskedésében.

* Felolvasás. A Társadalomtudományi Társaságban Bácskay Béla dr. szerdán délután 6 órakor folytatja előadását „A primitív társadalmak”-ról. (Kereskedelmi iskola nagyterme.)

* Francesca de Rimini. Ismét szenzációs érdekessége van az Apollonak. A világirodalom egyik legérdekesebb drámáját, Francesca de Rimini-t mutatja be a milanói Scala-színház előadása nyomán készült mesteri mozgóképi formában. Maga a színmű tárgya is olyan hatalmas vonzerő, hogy e miatt is feltétlenül nagy érdeklődésre számíthat az Apolló műsora. Ha most még tekintetbe vesszük azt, hogy Olaszország legnagyobb művészei és művésznői előadásában lájják a darabot, kétségtelen, hogy kevés hasonló értékű művészeti látványban van részük. Az Apolló új műsorának eme száma kimeríthetetlen sorozat a szébbnél-szebb látványosságoknak és a közönség bizonyára teljes elismeréssel fogja honorálni a kitűnő új műsort. 4458

* Az orosz-japán háború. Ezt a világra szóló szenzációs darabot fogja csütörtökön és pénteken este bemutatni az Apolló-színház, az Uránia budapesti tudományos színház legkiválóbb darabját, a mely százhetven színes vetített képből és tizenöt mozgóképi képből áll. A darabot Heltay Jenő, az aradi Nemzeti Színház tagja olvassa fel. A helyreállítás erre a ritka érdekességű előadásokra mérsékelten fel lesznek emelve. Párhelyítés és zártszék 2 kor., I. hely 1 kor. 50 fill., II. hely 1 kor. III. hely 80 fill., IV. hely 60 fillér. 4458

Vékony-e a primadonna bokája?

— Mi izgatja Debrecent? —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 12.

Csakugy rengette a debreceni falait az ismétléseket követő taps-orokán az Elvált asszony harmadik felvonásában, Szilassy Etelka és Ligeti Lajos esernyő-táncra nyomá. Irigyelték a duett himnusz felét, amikor profán kezeivel simogatva a szubrett bokáját, dalolta:

S ki láthat ilyesmit,

Órúl az nagyon:

A nőskén igazító

Harisnya vagy.

A primadonna hálás volt a tapsokért, sőt gondoskodott róla, hogy azután is gyújtsa a bokája, amikor már az Elvált asszony lekerült a műsorról. Több pózban lefotografáltatta magát Letzer József udvari fényképszéknél s azok is gyönyörködtek az esernyő-tánc jelenetében, akik a színházban nem láthaták. És úgy volt, hogy azok az annyiszor csodált bokák ma olyan helyen is gyújtani fognak, ahol éppenséggel nincsenek berendezve színelőadásra vagy hasonló jókra.

Az Elvált asszony esernyő-tánc jelenete ugyanis ma a debreceni kir. járásbírószágon, közelebből Stropm járásbíró szobájába volt műsorra tűzve. Ugy történt a dolog, hogy Szilassy Etelka nem fizette ki a megrendelt fényképeket, mire Letzer József pert indított ellené 80 korona és járuléka iránt. Az első tárgyaláson a művésznő azt mondta, hogy a képek nem jöttek, mert neki szebb bokája van, mint azt a fotográfia mutatja. A bíróság szakértői szemléletet rendelt el a bokák kérdés tisztázása végett s a szemle megtartását mára tűzte ki, éppen negyedszer, mert Szilassy Etelka egyszer beteges jelentett, máskor nem volt otthon, harmadszor pedig egyéb jött közbe.

A tárgyaló terem egészen megtelt közönséggel, amely kíváncsián lesté a pillanatot, amikor a szubrett bokája szónyegre került. Szilassy Etelka azonban ma sem jelent meg, hanem egy levélben mentette ki magát, hogy sürgős próbája van s e miatt a szemle elhalasztását kérte.

— A szakértő urak itt vannak s véleménymondhatnak anélkül is, hogy természetben látnák a bokát. — vélekedett Gál Zoltán dr., a felperes ügyvédje.

— Ez igaz, állapította meg Stropm bíró és átadta képeket a szakértőknek: Pálffy József főreáliskolai tanárnak és Haranghy Györgynek, a londoni kiállításon amatőr világbajnok címet nyert kitűnő debreceni művészenek.

Ezzel megkezdődött a szemle, a közönség érthető méltatlankodása közben; ók eleven bokákra voltak kíváncsiak és e helyett száraz szakértői véleményt kaptak. Haranghy György hivatalos komolysággal jelentette:

— Ami a kettős képen Szilassy Etelka lábszárának és bokájának szélességét illeti, a bekért negatív utóm kétségtelenül állithatom, hogy különösen a jobb lábfejen és az alsó lábszáron az egyén előnyére vékonyítás történt. A nyers kópikából az is megállapítható, hogy a képek idealizálva vannak.

Pálffy József szintén konstátálta, hogy a művésznőnek nincs oka haragudni Letzterre és egészen meg lehet elégedve a fényképpel, különösen ami a bokát illeti. A bíró megkérdezte:

— Miből magyarázza, hogy a vékonyítás az alperes előnyére történt?

— Kérem, tessék megnézni a művésznő cipőjét, ezzel egy kissé vastagabb boka jár. 112 centiméter csipőbőséghez tényleg vékony az a boka, amelyben Szilassy Etelka fényképén gyönyörködhetünk.

A bíróság megítélte Letzter követelését, azonkívül nagy summa perköltséget rótt a primadonnára.

Vázsonyi a fővárosi rendőrség ellen

— Boda főkapitány védekezése. —

Távirati tudósítás.

Arad, december 12.

Vázsonyi Vilmos, aki a sajtó vállain emelkedett fel, ma jónak látta a fővárosi rendőrséggel együtt a sajtót tűzni. Boda főkapitány, hogy a rendőrséget védje — mi telik tőle? — színtén ütött egyet a hírlapíráson.

Erről a szóharcáról ez a tudósítás szól:

Nevezetes gyűlése volt ma a székesfőváros közigazgatási bizottságának. A napirend első pontja Vázsonyi Vilmos következő indítványa volt:

1. Figyelmeztesse a közigazgatási bizottság a rendőrséget, hogy csak halaszthatatlan szükség és veszedelemmel járó késedelmezés esetén van joga letartóztatásokat eszközölni. 2. A gyanúsítottak ujlejtőmat és fényképfelvételéről szóló közlések megtiltassanak. 3. A hivatalos közlésekkel óvatosabb legyen a rendőrség és a szóbeli közlések végkép megszűnjenek. 4. Miután az egyéni szabadság veszélyeztetése az eloltonítottatásokban is tapasztalható, ezen-tul a rendőrség a kiutasításokban ne intézked-hessék önállóan, hanem panaszszal lehessen fordulni a közigazgatási bírósághoz.

Vázsonyi támad.

Vázsonyi hosszabb beszédében indokolta meg indítványát. Többek közt ezeket mondta:

— Felszólalásom semmiféle aktuális eseménnyel nincs kapcsolatban, személyi éle-sinos. A büntető parrendtartásnak szelleme az, hogy lehetőleg megengedik a szabadlábbon való védekezést. Mostanában tapasztaljuk, hogy a helyes praixistól eltérő lecsusamlás van a rend-őrségben. A deliktumokat jelentőségük szerint kell mérlegelni. Az utóbbi időben lábrakapott a perversus felfogás, hogy az intelligens osztály-hoz tartozókat inkább le kell tartóztatni. Az utóbbi időben gyakran voltak letartóztatások, melyeket később vagy az ügyészség, vagy a vizs-gálóbíró feloldott. Az államrendőrség pedig mindig szükségesnek tartotta ezeket a letartó-ztatásokat, holott kikérhette volna előbb az ügyészség indítványát, vagy pedig a vizsgáló-bíró határozatát. A bűnügyi osztály csoport-vezetői sem rendelkeznek bírói vagy ügy-védi képesítéssel, egyszóval a bűnügyi osztály vezetőse nem olyan kezekben van, ame-lyeknek át lehetne engedni a kezdeményezést.

A rendőrség letartóztatási jogát a mini-mumra kell leszállítani.

Sokszor kiderült, hogy ártatlan emberekről közölték, hogy ujlejtőmatot vettek fel róluk és defényképezték őket.

A rendőrség egyoldalú közlése alapján a lapok 24 óra alatt meggyilkolják a gyanusi-tottat.

Rózsavölgyi alpolgármester: Ez bizonyos.

Vázsonyi: Az ügyészség csak menedék-háza a megseprőztetett embernek. Sokszor ol-vashattuk, hogy a lapok előre megírták, hogy másnap házkutatás lesz.

Boda: Ezt mi adtuk ki?

Vázsonyi: Azt nem mondom, de bizonyos, hogy indiszkrécio következtében jutott be a lapokba. Azt is olvashatjuk mindig, hogy a reggeli rap-ponon milyen vicces jelenetek folytak le a de-likvens és a rapportol vezető tisztviselő előtt. Kérem, hogy a nyomozás érdekeit mennyiben szolgálja ez?

A sajtóiroda csak a legszükségesebbet adja ki, de azt is, hogy a gyanúsított mivel védeke-zik. Azt pedig meg kell tiltani, hogy a sajtó-iroda vezetője szóbeli közléseket adjon.

A főkapitány válasza.

Boda főkapitány a következő választ adta az indítványra:

— Kérem a közigazgatási bizottságot, hogy a legközelebbi ülésen válaszolhassak részlete-sen az indítványra. Most az indítványt egyetlen pontjára válaszolok. Bizottsági tag ur azzal vádolja a rendőrséget, hogy a valóságtól eltérő és a gyanúsítottakra sériő közleményt tesz közzé: Erre a vádra következő a válaszom.

— Az utóbbi tíz éven belül a hírlapiroda-lom erősen fellendült. A lapok hírvirta erősen dekadens irányu. Ennek okát abban a versen-gésben látom, amit a szenzációkért folytatnak egyes újságok. Az utóbbi időben komoly la-pokban is olyan közlemények jelentek meg, amelyek vétenek a jóízlés ellen. Vázsonyi bírá-lata nem objektív. Ugyanazom az alapon a rendőrség nyakába akaszthatná a Haverda-pórt, a szécsényi drámát, a megboldogult Vitális rab-lógyilkos urról készült betyár romantikát.

A készülő új sajtótörvényben azt tervezik, hogy bűnyegyekről a tárgyalási sajtóközlemények ne legyenek közölhetők. Geszi főügyész helyet-tel, Szlavek vizsgálóbíró és Baracs Marcell vé-lelménye szerint a napisajtónak joga van még a tárgyalások előtt is közléseket tenni a bűn-ügyekről, éppen úgy, mint másról.

1885-ben Török János főkapitány szervezte a sajtóirodát, a melynek kötelessége a lapokat informálni. A sajtóiroda csak száraz közléseket ad, de a hírlapírók azzal nincsenek megelé-gedve. A lapoknál van ez idő szerint husz igen ügyes, mondhatnám szeniális fiatalember, a kik egyszerűen értnek a nyomozáshoz és gyorsan kidolgozzák a sajtóiroda közleményét. A mihez nekünk hetek kellene, azt ók pár órában belül kénytelenek megállapítani. Így az-tán megtörténik, hogy teljesen megbízhatatlan adatok kerülnek a lapba. Történnék lelkiismer-etlen közlések is.

Végül meg kell védelmeznem a tisztviselői kart, a mely tisztességesen, becsületesen telje-síti kötelességét.

Bihari Mór felszólalása után Vázsonyi kérte hogy a késő esti órákban ne foganatosítsanak vizsgálatot és letartóztatást.

VÁROS ES MEGYE.

A munkapárti kör városi ügyekről. Az aradi nemzeti munkapárt ma este Reinhart Gyula elnöklésével értekezletet tartott, amelyen a szer-dai közgyűlés elé kerülő fontosabb ügyeket vi-tatták meg. Reinhart Gyula megnyitójában kör-vonalazta az értekezlet célját, hivatását. Ez-után Figus Albert ismertette a fontosabb ügye-ket, így először a legelődjik fizetésének meg-változtatását. A tanács ugyanis azt javasolja, hogy szakítsanak az eddigi szokással, amely szerint a díj felét azonnal lefizették a gazdák, a másik feléről kötelezvényt adtak és az egész huszonnégy koronát egyszerre fizetessék meg a gazdákkal. Glück Károly, Kintzig János, Figus Albert, Parecz Béla dr. és Virág Lajos felszólalása után az értekezlet állást foglalt a tanácsai javaslat ellen s kimondotta, hogy az egyösszegben való fizetést nem tartja méltá-nyosnak. Az Újtelep egy részének Shone-rend-szerű osztorozásának tervét Virág Lajos fő-mérnök ismertette, az értekezlet egyhangulag hozzájárult ehhez. A huszdragaság ügyében a tanács javaslata az, hogy a közgyűlés újból ír-jon fel a miniszterhez s kérjen tarifális ked-vezményt az argentiniai husra. Az óbodrogi út meghosszabbítása ügyében a tanács azt java-solja, hogy a közgyűlés Dobró Pál ellen kisa-játítási eljárást indítson. Az értekezlet egyhan-gulag, vita nélkül hozzájárult ezekhez a tanácsai javaslatokhoz. Az értekezlet ezzel véget ért; holnap délután hat órákor folytatják.

Rend a városi szállítások körül. A gazdasági szék ma tartott ülésén foglalkozott a különböző szükségleti cikkek szállítására beérkezett aján-latokra és azokat a közgyűlés elé terjeszti jó-váahagyás céljából. Ezzel egyidejűleg foglalko-zott a gazdasági szék a szállításoknál követen-dő eljárás szabályozásával is. Ezideig ugyanis még mindig az 1871-ben hozott közgyűlési ha-tározat volt az utmutató a szállítások kiírásá-nál. Ez nemcsak hogy teljesen elavult, hanem igen sok tekintetben ellenkezésben áll a keres-keletmi kormány által 1907-ben kiadott és a hatóságai szállításokat országosan rendező Köz-

szállítási szabályrendelet számos intézkedésé-vel. Zubor Andor tb. főjegyző előterjesztésére kimondotta a gazdasági szék, hogy azt java-solja a törvényhatóságnak, dolgoztasson ki a szállítások kiírását és versenytárgyalások meg-tartását szabályozó tervezetet és erre küldjen ki egy vegyes bizottságot, melynek tagjai közt a gazdasági szék három tagja, Probst Mihály, Schwarcz Zsiga és Heim Demokost, továbbá a kereskedelmi és iparkamara, az ipartestület és kereskedők körének képviselői foglaljanak helyet.

A jövő évi képviselőválasztók. A központi vá-lesztmány ma délben Varjassy Lajos polgár-mester elnöklésével ülést tartott és véglegesítette a jövő évi képviselőválasztók névjegyzékét, amelyet a szerdai közgyűlés elé terjeszt be két példányban. Egyiket a közjegyző, másikat a város fogja őrízni.

A közigazgatási bizottság újalakítása. Min-denütt helyesléssel találkozott lapunk vasár-napi számába a közigazgatási bizottság újja-alakítása ellen elfoglalt álláspontunk. Igen sok olyan törvényhatósági bizottsági tag vélemé-nyét halgattuk meg, akinek a mandátuma de-cember 31-ikén lejár és többé nem is lett tagja a törvényhatóságnak. Valamennyien és egybe-hangzóan azt vallják, hogy nem lehet feladata a most haldokló közgyűlésnek a január else-jén életrekelő részére bizottságot alakítani. Ha a közigazgatási bizottság megalakulhatna, akkor mi állaná útját a többiek megválasztá-sának? Az pedig csak nem lehet célja a tör-vénynek, hogy egy újonnan megválasztott tes-tület akarátát mellőzve, egy megszűnő szabjon utat. Ezt a felfogást vallja most már maga a polgármester is, mert mint értesülünk, a de-cemberi közgyűlés tárgysorozatára kitűzött bi-zottsági tagválasztás lekerül a napirendről és januárra halasztódik. Hogy azonban a január havi közigazgatási ülésen már teljes számban vehessenek részt, az újonnan választottak is el fogják halasztani a hetedikére kitűzött ülést a választás utánra, vagy pedig még hetediké előtt összehívják egy rendkívüli közgyűlést, mely az összes bizottságokat megalakítja. Va-lószínű ehhez az utóbbi ekspedienshez folya-modik a törvényhatóság, mert a bizottságok választása éppen elég munkát ad egy köz-gyűlésnek.

A városatya választások igazolása. Az iga-zoló választmány szombatra hirdetett ülését nem tudta megtartani, mert a határozat hozá-talhoz szükséges öt tag nem jött össze. A vá-rosatya választások ellen beadott fellebbezések és a nem kifogásolt mandátumok sorsa felett tehát ebben a hónapban a törvényhatóság nem is dönthet. Szombaton délután négy órára ismét összehívta a választmányt, mely tárgyalni fogja a választásokat. Minthogy határozata ellen tí-zenöt napon belül fellebbezésnek van helye a bíráló választmányhoz és ennek is kell esetleg ítélletét hoznia és ez is tess jelentést a közgyű-lésnek a törvényhatósági bizottsági tagok név-jegyzékének összeállítására céljából, a hónapban ez már nem történhetik meg. A november 20-án megválasztott képviselők azonban mindezek el-lonére 1911 január elsejével behívandók a tör-vényhatóságba, ahol összes jogukat csorbítat-lanul gyakorolják míg végérvényesen esetleg meg nem, semmissé a közigazgatási bíróság a megbízatásukat. Tehát tekintet nélkül arra, hogy valakinek a választását meglebbezték-e vagy nem január elsején elfoglalja helyét a törvényhatóságban.

HIREK.

Lemondott az osztrák kormány.

(Weiskirchner miniszterelnök?)

Távirati tudósítás.

Arad, december 12.

As osztrák parlament lengyel klubjának magatartása válságba sodorja az osztrák kormányt. Azt követelik a lengyelek, hogy a kormány egyszerre hajtsa végre az 1901 es esztornázási programot, mely több mint egy milliárd koronájába kerülne az államnak. Bienert miniszterelnök és Bilinsky pénzügyminiszter lehetetlennek jelentették ki ezt a kívánást, mire a lengyelek azzal készülnek felelni, hogy kilépnek a többségből és nem szavazzák meg a kormány javaslatát, így első sorban a budget-provizóriumot és a bankjavaslatot.

A lengyelek váratlan fellépése felfordulással fenyegeti az egész osztrák politikai helyzetet. Közeledik az év vége, de nincs budget-provizórium, nincs bankszabadalom és zavarok várhatók a delegációk üléseiben is.

Bécsből jelentik: Bienert báró osztrák miniszterelnök ma délután Schönbrunnban elterjesztette az uralkodónak az összkormány lemondását. Az uralkodó a lemondást elfogadta és egyben megbizta Bienert bárót, hogy egyelőre vezesse tovább az ügyeket.

Bécsből jelentik: Valószínű, hogy a kabinettet rekonstruálni fogják, bár erre pozitív megállapodás nincsen a pártokkal csak holnap fogja a tárgyalásokat megkezdeni Bienert báró. Valószínű, hogy az új kabineten nem lesz benne Bilinsky és még néhány miniszter. Nincs kizárva az sem, hogy Bienert helyett más politikus, esetleg Weiskirchner kereskedelmi miniszter vesszi át a miniszterelnökséget, habár a eszek kivételével valamennyi párt és a király is ragaszkodik Bienert személyéhez.

— Hunyady Károly gróf egyházi kitüntetése. A jótekonyság terén feledhetetlen érdemeket szerzett Hunyadi Károly gróf, aki az elmúlt hetekben a valószínű belső titkos tanácsosi méltóságot kapta, most ismét nagy kitüntetésben részesült. A fennkölt gondolkozásu magyar főúr ugyanis nemcsak a jótekonyság terén működik szép eredményekkel, hanem hű fiamaradt az egyháznak is, amelynek ügyeit ő minden időben nagy figyelemmel kísérte és nem vonakodott áldozatokat hozni az egyház érdekeiért. Ezért a pápa méltó kitüntetésben részesítette Hunyadi grófot. Tegnap X. Pius pápa megbízásából Csernoch János püspök diszkrekrétan küldött soborainba Hunyadi grófnak. És a kereset a proklázia et pontificis jelvénye, amelyet a róm. kath. egyház kiváló fiainak szokott adományozni a pápa.

— Lipcsey Adám meghalt. Budapestről jelentik: A magyar publicisztikát és a közéletet súlyos gyász érte. Lipcsey Adám a „Borsszem Jankó” szerkesztője a Grünwald sanatórium-ban délután négy óra körül meghalt. A halál oka súlyos idegbaja, amely különösen az utóbbi időben elhatalmasodott és megölte a negyvenhat éves publicistát. Lipcsey hat héttel ezelőtt másodszor. Sarbó Vilmosnak a „Fonciárs” biztosító társaság vezérigazgatójának leányát vette nőül. Az elhunyt tulajdonképpen most kezdte meg csak politikai pályáját. Az általános válság alkalmával Miskolc jutatta mandátumhoz. Halála általános és mély részvételt keltett.

— A pápa a papköpviselők ellen. Rómából jelentik: Vatikáni körökben elterjedt hírek szerint a pápa legközelebbi rendelkezését kiadja, mely szerint csak azon plébánosok huzhatják plébániájuk jövedelmét, akik tényleg szolgálatait teljesítik.

— A Szemere műkincsek eladása. Bécsből jelentik: Szemere Miklós műkincseinek eladásánál ma is igen előkelő személyiségek jelentek meg a Darotheumban és az egyes tárgyak igen szép áron keltek el. Egy empire füstölőkészüléket, amely Mária Lujza császárnőé volt 1900 koronáért, két gyertyatartót 1600 koronáért, egy asztali órát 680 koronáért, két girardolt 600 koronáért, a képek közül egy Kunalettót 1250 koronáért, egy Kapuettet 650 koronáért egy XVIII. századbéli angol festő képét 3100 koronáért, egy Hamiltont 2600 koronáért, egy Van der Veldet 1000 koronáért, egy Orth képét 6000 koronáért, egy XVI. századbeli holland képét 1600 koronáért adták el. Az árverést holnap folytatják.

— Százharminckilencezer koronás kölcsön. A pénzügyi bizottság ma délután Vannay Gyula adóügyi tanácsnok elnökletével tartott ülésében foglalkozott a pénzügyi ajánlataival, melyeket a kikindai vasut elsőbbségi részvényeinek megvásárlására és a kövezési alap deficitjének fedezésére felveendő kölcsönt illetően nyújtottak be. Legkedvezőbbnek az aradcsanádi takarékpénztár feltételeit találta a bizottság, mert az intézet folyó számla hitelet nyújt az osztrák magyar bank lombard kamatlábjánál fél százalékkal áll magasabb percent mellett, amely azonban 5 százaléknál kisebb de 6 1/2-nél magasabb nem lehet. Goldschmidt Sándor indítványára a bizottság azt javasolja a közgyűlésnek, hogy a jövőben minden bank cégek is szállításának fel kölcsön ajánlattételre és hogy ezek pályázhassanak is, mondja ki, hogy a kölcsöntől egyszer forgatható kötelezvényt állít ki. Elhatározta továbbá, hogy javasolja, legyen előkészületek a városi kölcsönök konverziójára és e célból kérje ki a belügyminiszter elvi jóváhagyását ehhez, hogy a város a pénzpiac kedvező alakulatot akként használhassa ki, hogy legfeljebb 5-20 százalék mellett és legfeljebb 96 os arfolyamon konvertálhassa adósságait és adjon a tanácsnok általános felhatalmazást a tárgyalások folytatására. A számvetőséget pedig utasítja a konvertálandó kölcsönök kimutatására.

— Pusztító áradás Fiumében. Fiuméből jelentik: A Karszt-hegységekben és a tenger-melléken hetek óta tartó esőzések és a sirokkális vihar annyira megduzzasztotta a Fiumara folyót, hogy ez mára virradóra kiöntött a Boich malomnál. A veszélyeztetett helyekre tűzoltóság és rendőrség nagy készültséggel kivonult. A hatóság három családot kilakoltatott. A vízszintjének emelkedése miatt a hatóságok minden óvintézkedéseket megtettek. A tenger-víz a halcsarnok környékét is elöntötte. Az eső még mindig szakadatlanul esik. Az áradásnál az éjjel megjelent Wickenburg gróf kormányzó is feleségével.

— A leánykereskedés ellen. Budapestről jelentik: Évek óta dolgozik, nagy eseményben a Magyar Egyesület, a huszadik századra maradt modern rabszolgáskodás, a leánykereskedés kiirtására. Nyilvánosságra csak minden esztendőben egyszer jut ez az agitáció, a közgyűlésen. Az idei közgyűlést ma délelőt tartották meg a Preházska Ottokár székesfehérvári püspök, egyesületi elnök gyönyörű beszédben utaltatott rá a huszadik század e szégyenletes barbárságára. Hangsúlyozta az egyesület működésének fontosságát, a felszólította az illetékes és törvényes faktorokat, hogy a harcban nyújtsanak segítséget. A titkári jelentés után Haller István országgyűlési képviselő a pornográfia pusztítását ismertette. Végül megválasztották az új tisztikart. Elnök lett Preházska Ottokár, alnök Gieszweil Sándor, Hatvany Deusch József és Antal Gábor református püspök.

— Hamis tanúzással vádolt nagykereskedő. Budapestről jelentik: A volt kereskedelmi államtitkár fia, Sztérényi Sándor miniszteri titkár ma megjelent a főkapitányságon és bűnvádi feljelentést tett egy ismert nevű, Podmaniczky-utcai nagykereskedő ellen, akit hamis esküvel vádol. Sztérényi egy adósság ügyéből kifolyólag perben állott a kereskedővel. A tárgyalás alkalmával a kihallgatott tanúk egytől-egyig Sztérényi ellen vallottak, aminek az lett a következménye, hogy a miniszteri titkár a pert elveszítette. A tárgyalás folyamán Sztérényi arról győződött meg, hogy a tanúk hamisan vallottak és a tanuskodásra a nagykereskedő bírta rá őket. A vizsgálat megindult és holnapra öt tanút idéztek be.

— Eljegyzés. Reich Gyula eljegyezte Kiliényi Gizát.

— Tüntető zágrábi diákok. Zágrábról jelentik: A diákság ma tüést tartott, hogy állást foglaljon az osztrák kormány ellen, amely a reciprocitást a bécsi egyetem nem akarja tovább engedni. Gyűlés után a diákok minden ok nélkül a báni palota elé vonultak és ott tüntetni kezdtek. A rendőrök többször közbeléptek és hat tüntetőt letartóztattak.

— Új pénzügyi intézet Aradon. Batthyány Tivadar gróf elnöksége alatt álló Országos Magyar Vasutas Takarékpénztár Részvénytársaság elhatározta, hogy Aradon fiókot létesít. A budapesti anyaintézet, amelynek társelnöke Somszich Tihamér gróf, alelnöke Vay Ádám gróf, s amelynek igazgatóságában többek között helyet foglal Sembery István főrendiházi tag, Brázay Zoltán, Löw Tivadar dr., Rákó Péter, a Kisd. ny. igazgatója, Balla Aladár Ujvidék volt főispánja, Bakonyi Samu országgyűlési képviselő, Vajda János, stb. — ezidő szerinti már Miskolcon és Nagyváradon létesített fiókokat, s harmadik fiókja az aradi lesz. Az aradi fiók ugyanazokat az üzletágakat fogja kultiválni, mint a többi aradi pénzügyi intézetek. A fiók már januárban megkezdte működését. Az aradi fiók élére vezérigazgatóként Kaszab Gézát, Arad közgazdasági életének agilis munkészét nyerte meg. Kaszab Géza igazgatói állását már januárban elfoglalja, s az ipartelelnél viselt titkári állásáról ezért már le is mondott. Arad ipari és kereskedelmi világában nagy várakozással néznek az új pénzügyi intézet mozogására elő.

— Adóbehajtás emberhalállal. Nagykanizsáról jelentik: A salaegerszegi járás Bak nevű községe néhány évvel ezelőtt új jegyzőt lakot épített. Az építkezés költségét megfelelő arányban kivették időben a lakosságra. Mint-hogy az adó éveken át nem folyt be, végrehajtással próbálkoztak meg csendőrfedezet mellett. A község lakossága azonban ellenszegült az adóbehajtás e módjának. A kapukat eltorlasztották, az ablakokat bezörgesték és a csendőrök nem tudtak behatolni. Ugy kellett megostromolniuk az egyes házakat. Farkas Pál gazdánál betörték az ajtót és úgy vonultak be a végrehajtóval. Farkasné, a gazda felesége megragadta az egyik csendőrfegyverét és dulakodni kezdett vele. A csendőr visszalépett és az asszony elesett. Farkas erre felkapott egy vasvillát és rárohant a csendőrökre. A csendőrök szuronnyal próbálkoztak védekezni és közben az egyik csendőrsuronya behatolt Farkas mellébe és keresztül ment rajta. A merencsétlen embert halálukolva szállították be a salaegerszegi kórházba.

— Árvizek Olaszországban. Rómából jelentik: Felhőszakadással érkező esőzések következtében Venezia, Lombardia és Ligura vidékein több helység víz alá került. Port-Mauricio körületben majdnem az összes vasuti vonalak forgalma szűnetel. Liguriában számos olajfaerdő és gyümölcsös elpusztult. Több ház összeomlott, két ember életét veszítette. Az internacionális vonatok Novarán át közlekednek.

— Önként jelentkező gyilkos. Temesvárról jelentik: A temesvári rendőrség büntügyi osztályához ma reggel beállított Maresán Vaszilije huszonkilenc éves macedai (Aradmegye) születésű napszámos és előadta, hogy vasárnap délután Kurticsón megölte a feleségét. Felesége ugyanis rossz bánásmódja miatt elhagyta Maresánt és Kurticsón lakó apósaéhoz, Daszkel Istvánhoz ment. Tegnapi délután ment Kurticsóra és felszólította, hogy térjen vissza hozzá. Az asszony azonban erre nem volt hajlandó. Szóváltásba elegyedtek, melynek tolymáján Maresán kést rántott és azt felesége gyomrába lökte. A szerencsétlen asszony néhány órai kínlódás után meghalt. A gyilkost letartóztatták.

— Elpusztult vonat. A déli vasút Balaton-Szemes állomáson vasárnap hajnalban három órakor nagy vasúti szerencsétlenség történt. Két tehervonat egymásba rohant, egy sor kocsi porrá zúzódott és az alkalmazottak közül sokan megsebesültek, egy közülük életveszélyesen. A Nagykanizsa felől jövő 43. számú tehervonat két óra ötvennyolc perckor állított be Balaton-Szemes állomásra. Ugyanabban az időben érkezett meg a Budapest felől jövő 44. számú tehervonat is. A két kocsi, még mielőtt a mozdony vezetők megakadályozhatták volna, hamis váltóállítást folytán egymásba rohant. A nagykanizsai vonat, amely a budapestivel szemben már teljesen lassan ment, egészen elpusztult. A romok alól csak óriási fáradsággal lehetett megmenteni a vonatkísérő személyzetet. A közlekedés három óra hosszáig szünetelt. Az a személyvonat, amely éjjel után indult el Kanizsáról, csak Balaton-Bozaláig jutott el. Utassait a reggeli vonat vitte Budapestre, de ez is csak másfél órai késéssel érkezett meg. A szétromosított tehervonat személyzetét körül harminc férfi és két nő fejező. A főkaszárnya sérülést szenvedett. A közlekedést a katasztrófa miatt egész vasárnap csak átszállással tudták lebonyolítani. A kár meghaladja a háromszázezer koronát. Természetesen megindult a vizsgálat.

— Megakartá ölni a családját. Gótz József arminisztériumi seggengyári szentes munkás már régebbi idő óta mértéktelenül fogyasztotta az alkoholt. Ma délelőtti is jól bepálinkázva tért haza. A szerencsétlen ember alkoholemérgezést kapott a féli; önkívületi állapotban ördögűzést kezdett. Kést rántott és rárohant feleségére, gyermekeire, akik rémülten menekültek előle. A rémes kiáltozásra házbéliek kirohantak és heveses küzdelem után megfékeztek, lefegyverezték az ördögűzőt. Közben értesítették a rendőrséget, ahonnan az ügyeletes rendőrtisztviselő és Kabdebó György dr. hatósági orvos mentek ki a helyszínre. Kabdebó dr. megállapította, hogy Hótz József közveszélyes őrlült és intézkedésére a rendőrség a kórházba szállította.

— Elragadtatással szemléli mindenki Weinberger Ferenc jó hírű ékszerészünk gyönyörű karácsonyi ajándékait. Nagy briliáns-, ékszer- és ezüstművek raktára, tulhalmozottság és alkalmi vételek folytán. Mesés olcsó árak. Telefon 439. 4899

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban a hó 12-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságot közzétették: Született: Papp Athanasz napszámosnak Sándor nevű fia. Filimon György napszámosnak János nevű fia. Csillag Antal napszámosnak Béla nevű fia. Janeoska János lakatosnak János nevű fia. Szabó György kötélgyárosnak János nevű fia. Strigán Ferenc reszelőművésznek István nevű fia. Papp Sándor kovácsnak Lujza nevű leánya. Dlabác István szabónak Ilona nevű leánya. Eberlein Gyula kőművesnek Amália nevű leánya. Vahl Gyula kéményseprőnek Gyula nevű fia. Meghalt: Böhm Antal 85 éves magánzó. Özv. Bogya Demeterné 70 éves napszámosnő. Domonkos Ilona 8 éves leány. Házasságot kötött: Fleiner Jenő kereskedő Simon Irénkével. Pawlitschek Nándor kávéfőző Zukop Magdolnával.

— Karácsonyi meglepetésekre alkalmas, izléses, legdivatosabb ékszerek és órák, rendkívül olcsó árban kaphatók Grallert J. és Fia ékszerészénél. 4689

— Az első hét dícsőség. A lefolyt hét valószínűleg dícsőséget — valóban jól megrődelmét dícsőséget — hozott egy darék aradi vállalkozásnak, amely leleményesség és zseniális rendezés folytán meg a fővárosban is első helyen állna. Fischer Simon nagy árubáznak ezidai karácsonyi tárlata a Szabadság téren soká lesz emlékeztető mindazok előtt, akik akár mint szakértő kereskedők, avagy művészberek megfordulnak ezen eszményi, szép, hangulatos helyiségben. Gyönyörű fény és pompa árát azé a tárlat minden részéből, ahol a jóízű, a kiváló szaktudás utolérhetetlen magaságban áll.

— Gyermek. kik vonakodnak csukamájolajat bevenni, a Scott féle Emulzió iránt, mely csukamájolajból más és nátron hipofoszfátok hozzáadásával készül, állandó előszeretettel veseltetik. A Scott-féle Emulzió sokkal hatékonyabb, mint a közönséges csukamájolaj. Jóízű és még oly gyermekek is könnyen emészthetik, kik még a tejet sem bírják.

— Alkalmi vételek folytán mindennemű karácsonyi ajándék játéktárgyakat szűk helyiség miatt mesés olcsó árban árul az Amerikai Versenybazar Weitzer János-utca 8. 4454

— Meghívó. Kotányi János paprika-malom tulajdonos, kávé, tea behozatali cég Aradon József főherceg-utca 8. sz., az Arad Canádi Takarékpénztári palotájában ujjonon nyitott üzletében szardán, folyó hó 14-én és a következő két napon délután 2 órától kezdve este 7 óráig ingyen kávé és tea kóstolóra a tisztelt közönséget (a gyerekek kizárva) tisztelettel meghívja.

— Megérkeztek Iványi Menyhért (Forray-utca) üzletébe a legfinomabb angol és magyar gyártmányú cipő és uridivat különlegességek, melyeket hallatlan olcsó árakért szerezhetjük be. 4897

— Sok pénzt takarít meg mindenki, aki női és férfi divatcikkben nálam szükségleteit beszerzi, mert elvem, mint kezdő kereskedő: „Nagy forgalom, kevés haszon.” Különösen megemlítem, hogy a karácsonyi szezon alkalmával csinosan kiállított ajándéktárgyaimat nagyon jutányosan bocsájtom rendelkezésére igen tisztelt vevőimnek Szives látogatást kérve, vagyok kiváló tisztelettel Németh István Arad, Andrassy-tér 20. 4241

— Új táncanfolyam. Tisztelettel értesítem a mélyen tisztelt szülőket és a tánckedvelő ifjuságot, hogy táncintézetem ezidai második táncanfolyamát f. évi december hó 14-én kezdem, melyre beiratkozásokat minden nap elfogadok az ipartestület dísztermében, a tanórak alatt, vagy lakásomon Bercesényi Miklós-utca 18. sz. a. Tanórak kereskedők részére hétfőn és szerdán, iparosok részére kedden és pénteken. Szives pártfogást kér továbbra is mély tisztelettel Deutsch Sándor okleveles táncitanító. 4307

— Karácsonyi alkalmára megérkeztek a legszebb női selyem- és bőrtáskák, utazó készletek, fésű- és manikűr-garnitúrák, szivar-, cigaretta-, vizit- és pénztárcák, legfinomabb francia és angol illatszerek, díszkatétták, pipere- és díszmű-árak, játékszerek, babák stb., legnagyobb választékban szállított árban kaphatók Hegedűs Gyula üzletében, Aradon, Andrassy-tér 15. Telefon 506.

— Nem okoz gondot, hogy hol vegyünk meg szereteteinknek a karácsonyi és újévi ajándéktárgyainkat, mert mindenki tudja, hogy csakis Hirsch Jenő és ékszerészénél (Forray-utca), szerezhetjük be a legizlésesebb tárgyakat mesés olcsó árak mellett. 4456

— Órák, briliáns árak, arany ékszerek, karácsonyi ajándékul, mélyen leszállított árban legolcsóbban Kun József máv. órásnál, Aradon szerezhetők be. 4483

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére. — házi- és a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisannál. 278

Színházi pletykák.

(Fővárosi levél.)

(A koszoru) Az Operaházban nagyban várják már Lehár Ferencet, az Operaház legközelebbi ujdonságának, A hercegkisasszony-nak a szerzőjét. Az ujdonságból már az utolsó próbák folynak és a színház nagyban készül a premiérre, amelyet huszadikára terveznek. Nemcsak a közönség várja a bemutatót, amely az annyira népszerű muzsikusként ezt a komolyabb irányú művét ismergeti meg vele, hanem az Operaház is, amely rendkívüli sikert vár ettől az ujdonságtól. A színháznál úgy beszélnek erről a bemutatóról, mint valami kockázat nélkül való biztos nyereségről. Biztos, hogy a siker, amely végre is olyan hűségesen szegődött Lehár Ferenc mellé, most sem fogja őt elhagyni, amikor az Operaházban a Kükücsa sikerének színpadán kerül újra a budapesti közönség elé.

A legutolsó próbákra maga a szerző Budapestre érkezik, hogy a legutolsó simitásokat maga tehesse meg a zenekar betanításán. Ekkor már tapasztalhatja azt is Lehár Ferenc, hogy a Királyszínházban, ahol akkor már negyvenedikes fogják adni A cigányszerelmet, még a negyvenedik előadás is „táblás ház lesz.” És minthogy itt fog maradni a premiérig, amelyen valószínűleg szintén maga fog dirigálni, már most beszélnek az Operaházban arról, hogy hogyan ünnepeljék a népszerű szerzőt. Fölmerült a sok terv között olyan ötlet is, hogy valami maradandó emléket kell adni Lehár-nak, valami koszorufélélt, talán babérból, talán ezüstből, de lehet aranyból is. Tegnapi is ezt a kérdést tárgyalták javában, amikor az egyik művész tiltakozott a terv ellen.

— Ne adjunk koszorut Lehár-nak, — mondotta. Meglátjátok valami baj lesz belőle.

— Már miféle baj lehetne — kérdezték a többiek esodálkozva.

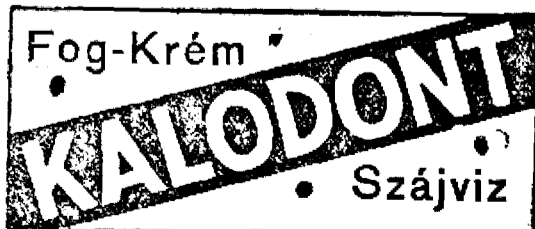
— Hát az, ami Strauss Richard koszorújával történt. Mikor Strauss Budapestre érkezett, ünnepezték, ovációkban részesítették őt; a mester meg is köszönte az ünneplést, de az első Strauss-est előtt félrehívta az ünnepségek egyik rendezőjét és bizalmasan megkérte őt: „Kérem, csak egyet kérek: nekem ne adjanak koszorut.” — „De kedves mester, ez lehetetlen.” — volt a felelet. — „Ezzel csak tartozunk magunknak és önmagunknak is.” — „Nem kérem, mégis mondjanak le a koszoruról.” — „De hát miért?” — „Mert legutóbb is kaptam egyet Brüsszelben és óriási kellemetlenségem volt vele. Hazavitettem Berlinbe és képzeld, több, mint négy márkát vártam ki a fizetésért.”

(A szerző és a szereposztás.) Biró Lajos kitűnő darabjának, a Sárga liliomnak, nagy és állandó a sikere. A közönség érdeklődése az előadások alatt nemcsak nem változott, hanem fokozódott, úgy a darab, mint a női főszereplő Gombaszögi Frida iránt, aki a legnagyobb sikerét talán épp ebben a darabban aratta. Ennek a pompás színésznőnek a népszerűsége folyton emelkedik és a Magyar Színház igazán örülhet, hogy két olyan művésznője van, mint Góthné-Kertész Ella és Gombaszögi Frida.

A Sárga liliomban egyébként a Paredy Judit szerepe annyira ráillik a Gombaszögi Frida egyéniségére, hogy maga Biró Lajos is kívánta, hogy ezt a szerepet neki osszák ki. Ő, aki egyébként a legigénytelenebb és legkedvesebb szerző, most szigorú hangu levelet írt Beöthy-nek, amelyben kijelentette, hogy okvetlenül kívánja, hogy a főszerepet Gombaszögi Frida játssza.

Mikor legközelebb találkozott vele Beöthy László, mosolyogva kérdezte:

— Kérem, miért írta meg ezt a szigorú ntatitást, mikor tudta, hogy ezt a szerepet már mindig Gombaszögi Fridának osztottam ki.

Pénzt

jelzálog, amortisatio és váltó fedezetre földbirtokra és városi bérházakra legelőnyösebben közvetít

Szücs F. Vilmos
Aradon, Karolina-utca 8. sz. száját ház a fiókpostája mellett.

— Mert le akartam szögezni, — felelte Biró — hogy a szereposztás — az én diosóságom. A darabom lehet jó vagy rossz, sőt nagyon rossz, de az én szereposztásomnak nagyon jónak kell lenni . . .

Mire Beöthy Csöndesen felelt:
— Érdekes, most látok először olyan szerződőt, aki az igazgatónak akar konkurenciát csinálni.

Legkitünőbb formája
a csukamájolajnak bármely célra a SCOTT-féle Emulsió, amely méz- és nátronhipofoszfátokat tartalmaz. Nem tud csukamájolajat bevenni, mert beteggé és gyöngéledővé teszi? Ujjongani fog örömben, ha a SCOTT-féle Emulsió-t fogja használni! Mondhatunk még valamit az Emulsió érdekében . . . Gyorsabban és nagyobb eredményrel hat, mint a közönséges csukamájolaj. Más szóval a

Az Emulsió vételénél a SCOTT-féle eljárási módját — a halászt — kérjük megfigyelésbe venni. Hátsóaktól óvkozzunk

Scott-féle Emulsió
képes arra, amire a közönséges csukamájolaj nem képes. Próbálja meg! Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fill. Kapható minden gyógyszer-tárban. 6667

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A katolikus kör felolvasó estélye. Szerdán délután 5 órakor tartja negyedik felolvasó estélyét a Lyceum dísztermében az Aradi Autonom Katolikus Kör. Az estélyen Joannos Erzsike szongora számmal szerepel, Bayer Leó gordonkán játszik és felolvasást tartanak Mazy Engelbert dr. kassai tankertől fõigazgató, a műveltségérõl Boros Alán dr. bencés, gyõri fõgimnáziumi tanár, kiváló szónok.

(*) A borbély és fodrász-segédék holnap, kedden este a Baross kávéházban értekezletet tartanak, melyen a karácsonyi munkaszünet kérdését fogják megbeszélni.

(*) Jegyzõk tanácskozása. Az aradvármegyei községi- és körjegyzõk egylete és nyugdíjintézet ma délelõtt tíz órakor rendez õssi közgyûlést tartotta Povácssay Soma elnöklete alatt. A közgyûlés, amelyen a jegyzõk nagy számban vettek részt, a nagykülömegyei jegyzõi egyletnek egy országos állatbiztosító szövetkezet létesítése tárgyában indított mozgalmát pártolja. Tárgyalták a köztisztviselõk nyugdíjpótló és segélyzõ egyesületének belépésre való felhívását s kimondták, hogy ajánlani fogják a belépést a megye összes jegyzõinek. Esután a nyugdíjintézeti ügyek kerültek tárgyalásra s az

összes kérvényeket a nyugdíjszabályrendelet értelmében és paragrafusai szerint intézték el. Montia György indítványára a közgyûlés kimondta, hogy õfelsége nyolcvanadik születési évét a nyugdíjjogosultság idejének megállapításánál kétszeresen számítják be. Végül pedig megválasztották az új tisztikart, amely a következõképpen alakult meg: Elnök: Povácssay Soma (M.-Pécska), alelnök: Vaja Antal (Glogóvá), I. jegyzõ: Szathmáry Iván (Zsigmondháza), II. jegyzõ: Margold Lajos, pénztárnok: Jung Péter (Tauc) Ezenkívül pedig tizenkét tagu választmányt és három számvizsgálót választottak s ezzel a közgyûlés véget ért.

Miért gyönyörű a pesti nõ?

Mert az arcukra rózsás, üde, friss, finom, hamvas és diszkrétan matt. Ilyenné tette a Yes Porcellánpouder. Minden királynõ, minden nagy színlésznõ azt használja, mert: minden pouder közül egyedül csak az Amerikai Yes Porcellánpouder ártalmatlan, ezt a hítes vegyész bizonyítja és mert szépitõ hatása biztos, millió esetben kipróbált. 1915

A Porcellán-pouder csak „Yes” felirattal való. Kapható az egész világon mindenütt. Az Amerikai Porcellán-pouder K. T. magyarországi fõraktára: Budapest, IV. Keoskométi-utca 8., VIII. Hátkösti-ut 9. Árak: 5.— 2.— korona.

Aradon kapható: Házu Szektor, S. Fildes Kelemen, Vajtek és Weisz, Med Úton, Hajós Árpád és Hegedûs Gyula cégnél.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Új pénzintézet Aradmegyében. Csersõmön, amint lapunknak írják, Csersõ és vidéke takarékpénztár r.-t. cím alatt pénzintézetet alapítanak. Tegnap tartották meg az alapítók az elsõ ülésüket, melyben Holländer Sámuel földbirtokos elnökelt.

Az alakításban résztvettek: Holländer Sámuel, Haberfelner Béla, Rosenberg Mór, Holländer Miksa, Székely Zoltán, Szita István, Bartók Dániel, Horváth Iván, Keresztes Lajos, Mauró József, Révész Károly, Szita László, Papp Ferdinánd, Fekete Sándor, Szügyi Mátyás, Csõra Miklós stb. A takarékpénztár 150.000 korona alaptõkével fog megindulni, mely összegnek nagy része már most biztosítva van. Az alapítási teendõk elvégzésével Sebertyén József dr. borosjenõi ügyvédet bízták meg.

VITA FORRÁS

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegeknek köszvény hólyag- és vesebetegeknek. Felpohár VITA-forrás a gyomorégést azonnal megszünteti. A vállalat tulajdonosa: 2925 „CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-12. Fõraktár: Nagy Farkas cégnél Aradon. Kapható minden jobb fõszerûletben és gyógyszer-tárban.

Budapesti áru- és értéktõzsdé.
Távirati tudósítás.
Budapest, december 12.

Kínálat mérsékelt, vételkezd. gyenge, Szexer mm. 10-11 Mással okeóbb.

az árak 50 kilóként számítva:

	Délj. árlat	2 órai árlat
Buza 1911. áprilásra	11.08-11.09	11.06-11.07
Buza 1911. májusra	11.02-11.03	10.98-10.99
Buza 1911. októberre	10.80-10.81	10.76-10.77
Rozsa 1911. áprilásra	7.80-7.81	7.80-7.81
Rozsa 1911. októberre	7.79-7.80	7.78-7.79
Tengeri 1911. májusra	5.62-5.70	5.65-5.68
Zab 1911. áprilásra	8.42-8.43	8.40-8.41

A Temesvári Lloyd-Társulat
terményosarnokának hivatalos árjegyzése.
Távirati tudósítás.
(Árak 50 kilogrammonkénti korona értékben.)
1910. Dec. 12.

Buza (szokvány-minõség):

75 kilogrammos	9.80-9.90
76	9.90-10.00
77	10.10-10.20
78	10.25-10.35

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos	9.70-9.80
Rozsa	6.75-6.85
Árpa	6.90-6.95
Zab	6.10-7.20
Tengeri (ul)	4.45-4.50

Budapesti értéktõzsdé. (Táv. jelentés.)
— Dec. 12. —

Magyar aranyjárdék 4%	111.40
Magyar koronajárdék 4%	92.00
Magyar koronajárdék 3 1/2 %	81.00
Magy. földteh. kötvény 4%	92.40
Horvát-szlavon földteh. kötv. ny	94.00
Magyar nyereséysorszegy kölcsön	227.00
Tiszassab. és szegedi sorszegy kölcsön	160.00
Osztrák járadék papírba	98.50
Osztrák járadék ezüstbe	97.25
Osztrák járadék aranyban	115.50
Osztrák koronajárdék 4%	93.40
1890. évi osztrák államsorsajegy	172.00
Osztrák-magyar bankrészvény	18.80
Magyar hitelbank-részvény	86.00
Osztrák hitelintézeti részvény	669.25
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	750.00
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.04
Német birodalmi márká	117.52 1/2
London vista	240.22 1/2
Páris vista	95.05
20 márkás arany	33.51

Felõls szerkesztõ: BOLGÁR LAJOS.

HOL kapható a legjobb és legolcsóbb

Porosz Kõszén Kokszt Faszén és aprított Tüzifa

házhöz szállítva! ALTMANN EDÉNÉL
Wesselényi-utca 48.
Telefon szám 46. Telefon szám 46.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1910. évi december hó 13-án:

B) bérlet. B) bérlet.

A balkáni hercegnő.

Operette 3 felvonásban. Írta: Frederick Lonsdale és Frank Curson. Fordította: Gábor Andor Zenejét szerző: Rubens A. Pál. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Stefánia	Dióssy Nusi	Magda	Sz. Rontay B.
Sergiusz	Huszar K.	Max Hein	Béregi S.
Borsics gróf	Vass Jenő.	Blasz	Polgár S.
Radomir	Herold E.	Zsófia	Zalay Margit.
Várna	Szabó Lajos.	Emil	Kulcsár L.
Oiga	Sütő Macl	Henrik, pincér	Várnay Jenő.

Kezdete este 7 óra fél órakor.

URÁNIA

mozgókép színház.

Műsor 1910. dec. 13-án, kedd:

(Bérsz Simony-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

1. Olasz Schweizli határ. Látványos. — 2. Bukfencvető Humoros. — 3. Csavargó. Dráma — 4. Német flótták. Látványos. — 5. Láthatatlan ember. Mulsárgos. — 6. Serenáde. Dráma. — 7. Olombányák. Látványos. — 8. Szük cipő. Humoros. — 9. Parasztbecsület. Dráma.

Az előadások tartama 1 ó. fél óra.

Előadások d. u. 6 órából kezdve.

1911. január 1.

Az Aradi Könyvnyomda-szok Szakegyesülete és az Aradi Gutenberg-dalkör a Fehér Kereszt nagyertermében hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendez.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Műsor: Ma, kedd 1910. december 13-án

1. Osztriga halászat. Természetrajzi felvétel. — 2. Vuksi ur aluini akar. Humoros. — 3. Mosgófénykép új-ság. Aktuális események mozgókép-felvételekben. — 4. Paolik equilibrium. A világ legjobb tornászai. — 5. Maxi menyasszonyt keres. Kacagató. — 6. Nelly farmja. Miskóc — 7. Két makacs boxoló. Komikus. — 8. Franceska de Rimini. Színmű: Előadják a milánói Scála színház tagjai.

Az előadások d. u. fél 6 órakor kezdődnek.

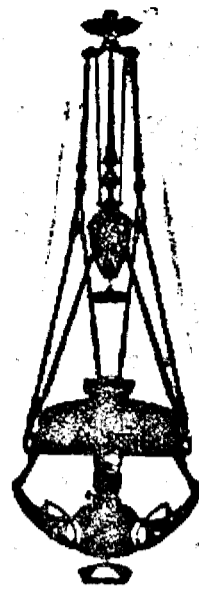
Helyárak: 1-ső rendű páholy 5 kor., II-od rendű páholy 4 kor. Páhelyülés I kor. Zártszék I kor. I-ső hely 80 fill., II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni.

Az előadásokon katonazene játszik.

Ruhátár. — Buffet.

NYILTTER.

Helyszűke miatt az összes raktáron levő

karácsonyi ajándéktárgyaknak alkalmas tárgyak,

bámulatos olcsó áron lesznek árusítva.

Oriási választék izléses üveg, porcellán és mosdókészletekből, modern függő és asztali lámpákból. Figurás dísz tárgyak porcellán, majolika, bronz és elsőrendű china ezüstből, ugyiszintén legjobb minőségű alpaca és china ezüst evőeszközöket tartok.

Legnagyobb választék modern képkeret mintákból.

Fischer Mór.

Városi és megyei telefon 568.

ARADI HIRDETÉSEK.

Zálogházból

kiváltott arany, ezüst- és gyémánt-árukat vess és el-
Farkas Streicher
Arad, Tökölly-tér 1. 2974

Szőke bajusz!

Boldog voltam, hogy a hangversenyen láthattam, de egyuttal kérem, ne tegyen máskor féltékennyé. Ma 6 órakor várja Carmen.

Karácsonyra!

Legszébb karácsonyi díszek, kiváló ifjúsági iratok, képeskönyvek, díszmüvek, emlékkönyvek, tarsasjátékok dus választéka. Olcsó árak, alkalmi vételek. Minden könyv- és zeneműajándék raktáron. Divatos litografált, nyomtatott és dombornyomású névjegyek gyors elkészítése. Kerpel Izso könyv- és papirkereskedése, Aradon. 4071

Kápolna-utca 8/a. számú ház szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott. 4538

Ingyen kapja meg minden előfizetők, hirdetőnk és megrendelőnk nagy fali naptárunkat ha azért a kiadóhivatalhoz fordul.
Tisztelettel az „Aradi Közlöny“ kiadóhivatala.

Használt kerékpárt

és gramofont megvételre keresek. Weber, bizományi iroda Világos. 4572

Gyakornokot

50 korona kezdőfizetéssel azonnal fölveszek. Weber bizományi iroda Világos. 4381

Knežich Károly utca

11. számú ház szabad kézből eladó. Bővebbet ugyanott. 4420

Kiadó lakások.

I., II., III. és IV. szobás lakások minden hozzátartozóval azonnalra, vagy későbbre a város bármely részére kiadók. Verhovai lakásközvetítő és adás-vételi iroda. Bercsenyi Miklós-utca 1. 4489

Koffmann Sándor

Arad, (színház-épület.) Női- és leányfelöltők és télikabátok a legújába kivitelben érkeztek! Versenyen kívüli árak! 4288

Ram,

konyak, bor és egyéb üveg vignetták kaphatók Ingusz I. és Fia könyv és papirkereskedésében Arad, Andrássy-tér 16. 671

Fafüreszelést

pontos és gyors munkával, félöltől kezdve, olcsón elvállal Kohonycz József motoros fafüreszelési vállalata Bercsenyi Miklós-utca 8. Ugyanott aprított tűzifa kapható. 4557

Keresek

Neues Wiener Journal-t Subabonnementre. Címeket a kiadóba kérek.

Egy polgári ebédlőszoba-butor

jókarban, jutányosan eladó. Bővebbet Andrássy-tér 8., a ház-mesternél. 4513

Ka cigarettáztik

használnon Progress szivarkahüvelyt, 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 2-40. Hgyedül kapható Ingusz I. s Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrássy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1651

Akar Ön Pénzt

● megtakarítani? ●
Akar Ön jó árut is olcsón venni?

● ugy keresse fel ●
KORÁNYI

cipő-, kalap- és uri divatáruháza,

mert szép és jó árut csak ott vehet a legolcsóbban. — Saját érdekében győződjék meg!
és vigyázzon a cégére!

Korányi Jenő Szabadság-tér 3.
(a volt Winternitz-féle helyiség.)

● Leszállított árak. ●

Erős munkás cipő, kézi-munka frt 2.60 feljebb.	Női fűzős cipő frt. 2.70 feljebb.
Férfi Box Bergsteiger frt. 3.75 feljebb.	Box fűzős frt. 3.50 feljebb.
Amerikai cipő box vagy chewro frt. 6.50 feljebb.	Fiú-, gyermek- és leány-cipők már 80 krajcártól és feljebb

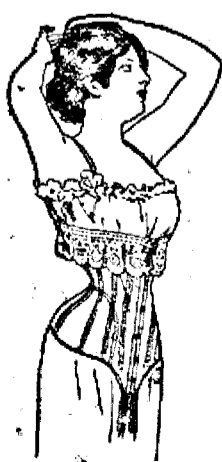
● **Báli cipőkben óriási választék!** ●

● Férfi-, női-, gyermek-, leány- és flu cipők minden kivitelben és minden árban kaphatók! oooo ●
● Legújabb divatu kalapok, nyakkendők és fehérenműekben ●
● **állandóan nagy raktár.** ●

Valódi 4578
francia mellfűzők
különlegességek
kizárólagos raktára
Varga D. Dani
Arad, Andrássy-tér 20.

Ernyő különlegességekben dus választék. Javítások és villany-erlyő készítése elfogadtatnak.
Városi és megyei telefon 808.

Szétküldési osztály

vidéki rendelések

gyors

== és ==

gondos

:: eszközlésére. ::

Polgári hasznára

megállapított

bámulatosan

:: olcsó ::

szabott árak!

Tekintsük meg

Fischer Simon

nagy áruháza

karácsonyi tárlatát a Szabadságtéren

Fényes rendezésével, anyagának változatosságával,

ujdonságainak tömegével

egyaránt számot tarthat, Arad művelt és hozzáértő közönségének figyelmére.

Ízlés és kereskedői szakavatottság

nyilvánul meg ezen külső megjelenésében is **páratlanul** fényes kiállításon, mely elvitázhatatlanul

dokumentuma

Arad független és fejlett kereskedelmi életének.